

First of its kind rock art exhibition in City

A rock art in Leh

OP PHOTO

Bhubaneswar, May 17: The Indira Gandhi National Centre for the Arts (IGNCA), New Delhi, is organising a Rock Art Fest in collaboration with the Orissa State Museum (OSM), Bhubaneswar. The fest exhibiting the 'World of Rock Art' on the eve of International Museum Day will be open to the public from June 18 to 23 at the State museum.

The exhibition, which is a part of the IGNCA's National Project on Rock Art, focuses on creating general awareness about the first creative endeavour of human beings.

Rock art contain fascinating stories of human civilisation, lifestyles, cultures, beliefs and practices. The aesthetic sensitivity that was stamped in rock art portrayed how the early man and people of different tribes and communities lived.

BL Malla, Project Director of IGNCA, says, "Men took to the art form as there was no other way of recreating their feelings and emotions. Rock art is as old as human civilisation. We even call it pictorial language, as the people of the prehistoric era took up the art form as a mode of communication."

This is incidentally India's first ever rock art exhibition and will be taken to many other states. "We received an overwhelming response from across the country. We are glad that the State provided us with two galleries for the exhibition," says Dr Malla.

The exhibition at the State Museum will showcase the various rock art excavations and collections focusing on eastern India. The rock art documentation of Naldeh, Golpur, Bhimlat and Gambhirpura in Rajasthan, Sabarkanth in Gujarat, and Chilling Valley, Trishal and Domkhar in Leh are part of the exhibition along with pictures from other States.

Dr Malla says, "From time immemorial men started to record the world around

them and their activities for the benefit of their successors. They lived in natural caves and shelters which they decorated with paintings and engravings. The topic of these was everything they saw, heard and felt around them. This prehistoric art comes to signify underlying philosophies and the worldview of the ancient people and tells us about the soul of communities, thoughts, belief systems and emotions. These art forms, as some scholars have suggested, go back some 30,000 years."

Orissa is fortunate enough as it has a great concentration of prehistoric rock art. The rock art sites in the State are distributed in the districts of Bargarh, Cuttak, Jharsuguda, Kalahandi, Khurda, Mayurbhanj, Nuapada, Sambalpur, Sundargarh and Sambalpur. These districts account for the highest concentration of rock art sites because of their favourable geographical locations. The western part of the State is an extension of the Chhotanagpur Plateau and the Chhattisgarh basin. The geo-morphological set up of the art rock sites of central India accounts for more than a third of the country's rock art heritage. Although there are a large number of rock shelters in these geological formations, rock art is found in a few of them only.

The present exhibition on the world of rock art is in tune with the theme of the International Museum Day, as it displays thematic universality of this art form, to which both tangible and intangible aspects of the heritage are associated.

PK Rath, Superintendent of the State Museum, is of the view that the IGNCA and the Museum and also ICOM share a common vision of safeguarding heritage for the benefit of society.

The formal inauguration ceremony of the event will be held May 18 at 11.30 am. PNN

odissadiary.com

Fuelling Odisha's Future

Exhibition on the World of Rock Art at Odisha state Museum, Bhubaneswar

Saturday, May 18, 2013

Report by Odisha Diary bureau, Bhubaneswar: Rock art is a form of prehistoric art. All the evidences of the prehistoric art are utilised in the studies of Rock art.

In fact, Rock art of the world is a fascinating saga of human endeavour to translate his aesthetic sensitivity into reality. From time immemorial the early man started to record his world around him and his activities for the life sustenance and to bring forth his progenies to flourish.

He lived in his natural caves and shelters which he decorated with paintings and engravings; the subject matters he could see in nature and life around him. This prehistoric art comes to signify underlying philosophies and the worldview of the ancient people, and tells us about the soul of the community, its thoughts, belief and emotions. These records with high maturity as estimated by scholars perhaps go back to 30,000 years which could well be presumed their much earlier existence—stated Dr. B. L. Malla, Project Director, IGNCA, New Delhi, introducing the exhibition on the World of Rock Art jointly organised by IGNCA, New Delhi and OSM, Bhubaneswar, on the eve of the International Museum Day from 18th May to 23rd June, 2013 at OSM. The exhibition is in fact a part of the IGNCA's National Project on Rock Art which gives a top priority for creating general awareness for school children, college and university students and general masses about this first creative act of the man.

The exhibition was inaugurated by the Chief Guest Debi Prasad Mishra, Minister for Agriculture, fisheries & Animal Resources Development, Housing and Urban Development, Govt. of Odisha. The Guest of Honour was Dr. Nivedita Mohanty. The function was presided over by Sri Sushil Kumar Das, OAS (SAG), Director and Additional Secretary, Department of Culture. All these dignitaries highlighted on the need to revive interest in Rock Art among Scholars, Students and General masses and the leading role to be played by the museums in this regards. According to Shri P. K. Rath, Superintendent, OSM the present exhibition organised by IGNCA in Bhubaneswar is a welcome step towards the popularization on Rock Art in our State. Because Odisha is fortunate enough to have a great concentration of prehistoric rock art but we lack in awareness about the importance of this precious heritage.

On this occasion the IGNCA also organised a workshop and two special lectures on the subject to achieved desired objectives. A workshop for the school children was organised in OSM on 18th may, 2013 from 10.00 AM, which was well received. One special lecture on the Rock Art of Odisha and its conservation status was delivered by renowned scholar Dr. Devananda Beura.

Dr. Beura observed that there is deeper interest seeing all over the Europe in Rock Art conservation and studies in comparison to India. He lamented that efforts should be made to revive interest towards rock art among the scholars and students of younger generation.

Another special lecture on the Rock Art of Odisha and its living traditions would be delivered by another renowned scholar Prof. Jagannath Dash on 19th may, 2013 at 11.30 AM at OSM.

ଧରିତ୍ରୀ

Bhubaneswar, Saturday, May 18 / 2013

‘ପ୍ରସ୍ତର କଳାର ପୃଥ୍ବୀ’ ପ୍ରଦର୍ଶନୀ ଆଜି

ଭୁବନେଶ୍ୱର, ୧୭।୫ (ବୁଧବାର) - ଶ୍ରୀନିବାସ ଅନ୍ତର୍ଜାତୀୟ ସଂଗ୍ରହାଳୟ ବିବିଧ ଅବସରରେ ଇନ୍ଦ୍ରାଣୀ ଗାନ୍ଧୀ ରାଷ୍ଟ୍ରୀୟ କଳାକେନ୍ଦ୍ର ଓ ରାଜ୍ୟ ସଂଗ୍ରହାଳୟର ମିଳିତ ସହଯୋଗରେ ‘ପ୍ରସ୍ତର କଳାର ପୃଥ୍ବୀ’ ଶୀର୍ଷକ ଏକ ପ୍ରଦର୍ଶନୀ ଅନୁଷ୍ଠିତ ହେବ । ଆଦିମ ମଣିଷ ତାର କଳାତେଜନା ଓ ସୌନ୍ଦର୍ଯ୍ୟବୋଧକୁ କିଭଳି ପଥରରେ ରୂପାନ୍ତରିତ କଲା ତାହା ଏଥିରେ ପ୍ରଦର୍ଶିତ ହେବ । ଏହି ଅବସରରେ ବିଦ୍ୟାଳୟସ୍ତରର ଛାତ୍ରଛାତ୍ରୀଙ୍କୁ ନେଇ ଏକ ଚିତ୍ର କର୍ମଶାଳା ଅନୁଷ୍ଠିତ ହେବ । ଦୁଇଦିନ ଧରି ହେବାକୁ ଥିବା ଏହି କର୍ମଶାଳାରେ ନୂତନତ୍ୱ ଓ ଜଗନ୍ନାଥ ଦାସ, ଗୁଡ଼ସ୍ତବ୍ଧ ଦେବୀନନ୍ଦ ବେଉରା ପ୍ରମୁଖ ଯୋଗଦେବେ ବୋଲି ଓଡ଼ିଶା ରାଜ୍ୟ ସଂଗ୍ରହାଳୟ ଅଧ୍ୟକ୍ଷକ ପ୍ରଶାନ୍ତ କୁମାର ରଥ କହିଛନ୍ତି । ଶୁକ୍ରବାର ରାଜ୍ୟ ସଂଗ୍ରହାଳୟ ପରିସରରେ ଆୟୋଜିତ ଖବରଦାତା ସମ୍ମିଳନୀରେ ଇନ୍ଦିରା ଗାନ୍ଧୀ ରାଷ୍ଟ୍ରୀୟ କଳାକେନ୍ଦ୍ରର ପ୍ରକଳ୍ପ ନିର୍ଦ୍ଦେଶକ ବି.ଏଲ. ମଲ୍ଲ ଉପସ୍ଥିତ ଥିଲେ ।

ପ୍ରଗତିବାଦୀ

ରବିବାର, ମେ ୧୯, ୨୦୧୩

ରବିବାର ମେ ୧୯, ୨୦୧୩

ପ୍ରସ୍ତର କଳାର ପୁନରୁଦ୍ଧାର ଲାଗି ସଚେତନତାର ଆବଶ୍ୟକତା ରହିଛି

ଭୁବନେଶ୍ୱର, ୧୭।୫ (ପିଏନ୍ଏସ୍): ପ୍ରସ୍ତର କଳା, ସଂସ୍କୃତିର ବିକାଶ ତଥା ପ୍ରଚାର ପ୍ରସାର କ୍ଷେତ୍ରରେ ସଂଗ୍ରହାଳୟର ଭୂମିକା ଗୁରୁତ୍ୱପୂର୍ଣ୍ଣ । ଛାତ୍ରଛାତ୍ରୀମାନଙ୍କ ଠାରୁ ଆରମ୍ଭ କରି ସବୁ ବର୍ଗର ବ୍ୟକ୍ତିବିଶେଷ ଏହାଦ୍ୱାରା ଉପକୃତ ହୋଇଥାନ୍ତି । ପ୍ରାଚୀନ ଯୁଗର ଐତିହ୍ୟ ତଥା ଅନେକ ପ୍ରାଚୀନ ସାମଗ୍ରୀକୁ ସଂଗ୍ରହାଳୟରେ ରଖାଯାଉଥିବାରୁ ବର୍ତ୍ତମାନର ଯୁବଗୋଷ୍ଠି ଇତିହାସର ସ୍ମୃତି ସଂପର୍କରେ ଅବଗତ ହୋଇପାରିଥାନ୍ତି ବୋଲି କୃଷି, ମତ୍ସ୍ୟ ଓ ପଶୁପାଳନ ମନ୍ତ୍ରୀ ଦେବୀ ପ୍ରସାଦ ମିଶ୍ର ପ୍ରକାଶ କରିଛନ୍ତି । ଅନ୍ତର୍ଜାତୀୟ ସଂଗ୍ରହାଳୟ ଦିବସ ଉପଲକ୍ଷେ ଇନ୍ଦିରା ଗାନ୍ଧୀ ରାଷ୍ଟ୍ରୀୟ କଳାକେନ୍ଦ୍ର ଏବଂ ଓଡ଼ିଶା ରାଜ୍ୟ ସଂଗ୍ରହାଳୟର ମିଳିତ ସହଯୋଗରେ ଏକ ସ୍ୱତନ୍ତ୍ର କର୍ମଶାଳା ଅନୁଷ୍ଠିତ ହୋଇଯାଇଛି । ଏଥିରେ ମୁଖ୍ୟ ଅତିଥି ଭାବେ ମନ୍ତ୍ରୀ ଶ୍ରୀ ମିଶ୍ର ଯୋଗଦେଇ କହିଥିଲେ ଯେ, ପ୍ରସ୍ତରକଳା ପ୍ରାଗୈତିହାସିକ ଯୁଗର କଳା । ସେ ସମୟର ସମସ୍ତ କଳା ଉପାଦାନ ସଂପର୍କରେ ପ୍ରସ୍ତର କଳାର ବିଶ୍ଳେଷଣ କରାଯାଇଛି । ତେବେ ପ୍ରସ୍ତରକଳାର ପୁନରୁଦ୍ଧାର ଲାଗି ଜନସାଧାରଣ ଏବଂ ଛାତ୍ରଛାତ୍ରୀମାନଙ୍କ ମଧ୍ୟରେ

ସଚେତନତା ବୃଦ୍ଧିର ଆବଶ୍ୟକତା ରହିଛି । ପ୍ରାଥମିକ ସ୍ତରରୁ ପିଲାମାନଙ୍କୁ ପ୍ରାଚୀନ ପ୍ରସ୍ତର କଳା ସଂପର୍କରେ ଅବଗତ କରାଇବା ଉଚିତ । ଏହି ଅବସରରେ ତାଳପତ୍ର ପୋଥି ସଂପର୍କରେ ଅଧିକ ତଥ୍ୟ ଜନସାଧାରଣ ଜାଣିବା ଲାଗି ଏକ ସ୍ୱତନ୍ତ୍ର ଷ୍ଟେବ ସାଇଟ ଉନ୍ମୋଚିତ ହୋଇଛି । ଏହାବ୍ୟତିତ ତଃ. ଭାଗ୍ୟଲିପି ମଲ୍ଲଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ସଂପାଦିତ ତାଳପତ୍ର ଚିତ୍ର ଉପରେ ଆଧାରିତ ପୁସ୍ତକ ‘ରାଗ ଚିତ୍ର’ ଉନ୍ମୋଚନ ହୋଇଥିଲା । ଇଂରାଜୀ, ଓଡ଼ିଆ, ହିନ୍ଦୀ ଏବଂ ସଂସ୍କୃତ ଭାଷାରେ ଉପଲବ୍ଧ ଏହି ପୁସ୍ତକ ସବୁ ବର୍ଗର ପାଠକ ତଥା ଗବେଷକଙ୍କ ଲାଗି ସହାୟକ ହୋଇପାରିବ । ପରେ ପିଲାମାନଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ଏକ ଚିତ୍ର କର୍ମଶାଳା ଅନୁଷ୍ଠିତ ହୋଇଥିଲା । ଆଜିର ଏହି କାର୍ଯ୍ୟକ୍ରମରେ ଅନ୍ୟମାନଙ୍କ ମଧ୍ୟରେ ସଂସ୍କୃତି ବିଭାଗର ନିର୍ଦ୍ଦେଶକ ସୁଶୀଳ କୁମାର ଦାସ, ତ.ବି.ଏଲ. ମଲ୍ଲ, ନିବେଦିତା ମହାନ୍ତି ଏବଂ ସଂଗ୍ରହାଳୟର ଅଧ୍ୟକ୍ଷକ ପ୍ରଶାନ୍ତ କୁମାର ରଥ ପ୍ରମୁଖ ଉପସ୍ଥିତ ଥିଲେ । ଏହି କାର୍ଯ୍ୟକ୍ରମକୁ ତ. ଭାଗ୍ୟଲିପି ମଲ୍ଲ ସାଯୋଜନା କରିଥିଲେ ।

ଅନ୍ତର୍ଜାତୀୟରେ ତାଳପୋଥି

ଭୁବନେଶ୍ୱର, ୧୭/୫ (ଇମିଏ): ହଜାର ହଜାର ବର୍ଷ ତଳର ବିରଳ ତାଳପତ୍ର ପୋଥି ଓ ପାଣ୍ଡୁଲିପିଗୁଡ଼ିକର ସଂରକ୍ଷଣ ସହିତ ଏହା ଯେପରି ସାଧାରଣ ଲୋକଙ୍କ ପାଖରେ ଉପଲବ୍ଧ ହୋଇପାରିବ ସେଥିପାଇଁ ଅଣ୍ଟା ଭିଡ଼ିଛି ଓଡ଼ିଶା ରାଜ୍ୟ ସଂଗ୍ରହାଳୟ। ବର୍ଷ ବର୍ଷ ଧରି ଆଲୁମିନା ଭିତରେ ବନ୍ଦ ହୋଇ ରହିଥିବା ପ୍ରାୟ ୧୮ ହଜାର ତାଳପତ୍ର ପୋଥି ଏବେ ଇଣ୍ଡରନେଟ୍‌ରେ ଉପଲବ୍ଧ ହୋଇପାରିବ। ପୌରାଣିକ କଥା, ହିତୋପଦେଶ, ନୀତିଶ୍ଳୋକ ଆଦିକୁ ନେଇ ରଚିତ ଅମୂଲ୍ୟ ଗ୍ରନ୍ଥକୁ ଉତ୍ତରପଡ଼ି ପାଇଁ ସାଇତି ରଖିବା ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟରେ ଆରମ୍ଭ କରାଯାଇଛି ଏପରି ଯୋଜନା।

ଏପରିକି ଏହି ପୋଥିକୁ ସଂରକ୍ଷିତ ରଖିବା ସହ ତା'ର ଇ-ଡାଟାବେସ୍ ପ୍ରସ୍ତୁତ କରିବା ପାଇଁ ନିଷ୍ପତ୍ତି ନିଆଯାଇଛି। ଉଚ୍ଚ ପୋଥିରେ ପ୍ରାୟ ୩୩ ହଜାର ବିଷୟବସ୍ତୁ ଅଧ୍ୟୟନ କରିବାର ସୁଯୋଗ ମିଳିବ। ତେଡ଼ କୋଟି ଟଙ୍କା ବ୍ୟୟରେ ଆସିଥିବା ଏକ ସ୍ଥାନରୁ ମେସିନରେ ତାଳପତ୍ରର ଲିପିଗୁଡ଼ିକୁ ସ୍କାନିଂ କରାଯାଇ ଏକ ଡିଭିଡ଼ିରେ ସଂରକ୍ଷଣ କରାଯାଇଛି। ଉଭୟ ସଂସ୍କୃତ ଓ ଓଡ଼ିଆ ଭାଷାରେ ରଚିତ ଏହି ପୋଥିଗୁଡ଼ିକ ପୁରାଣ, ବେଦ, ଚନ୍ଦ୍ର ଶିପରି ୨୬ ଭାଗରେ ବିଭକ୍ତ କରାଯାଇଛି। ତେଣୁ ଜନସାଧାରଣ ନିଜ ରୁଚି ମୁତାବକ ବିଷୟକୁ ନେତୃତ୍ୱେ ଦେଖିବାର ସୁଯୋଗ ପାଇପାରିବେ। ଏହାକୁ ନେଇ ତ.ଭାଗ୍ୟଲିପି ମଲ୍ଲଙ୍କ ଦ୍ୱାରା 'ରାଗ-ଚିତ୍ର' ନାମକ ଏକ ପୁସ୍ତକ ମଧ୍ୟ ରଚିତ ହୋଇଛି। ଯେଉଁଥିରେ ପୋଥିର ଫଟୋଚିତ୍ର ସହ ଦେବନଗରୀ, ଓଡ଼ିଆ, ସଂସ୍କୃତ ଓ ଇଂରାଜୀ ଏହିପରି ୪ଟି ଭାଷାରେ ତାଳପତ୍ରର ଲେଖାମାନ ପ୍ରକାଶ ପାଇବ।

ସୂତ୍ରା, ତମ୍ବା ପାତ୍ର, ପାରମ୍ପରିକ ବାଦ୍ୟଯନ୍ତ୍ର ଓ ଅସ୍ତ୍ରଶସ୍ତ୍ର ସ୍ଥାନ ପାଇଛି। ସେହିପରି ୫୭,୩୭୫ କଳାକୃତି ମଧ୍ୟ ସ୍ଥାନ ପାଇଛି। ପ୍ରତିଦିନ ପ୍ରାୟ ୩୦୦ରୁ ୪୦୦ ଜଣ ଦର୍ଶକ ଏଠାରେ ସମାଗମ ହେଉଥିବା ବେଳେ ଲୋକଙ୍କୁ ଦାହିରାକୁ ଦୃଷ୍ଟିରେ ରଖି ଆଉ ତିନିଟି ନୂଆ ଗ୍ୟାଲେରି ଖୁବ୍‌ଶୀଘ୍ର ଉପଲବ୍ଧ ହେବ ବୋଲି ଓଡ଼ିଶା ରାଜ୍ୟ ସଂଗ୍ରହାଳୟର ଅଧ୍ୟକ୍ଷକ ପ୍ରଶାନ୍ତ କୁମାର ରଥ କହିଛନ୍ତି।

ପ୍ରଦର୍ଶିତ ହେବ ପ୍ରାଚୀନ ପୁସ୍ତକ କଳା

ଅନ୍ତର୍ଜାତୀୟ ସଂଗ୍ରହାଳୟ ଦିବସ ପାଳନ ଅବସରରେ ଇନ୍ଦିରାଗାନ୍ଧୀ ରାଷ୍ଟ୍ରୀୟ କଳାକେନ୍ଦ୍ର ଏବଂ ଓଡ଼ିଶା ରାଜ୍ୟ ସଂଗ୍ରହାଳୟ ଆନୁକୁଲ୍ୟରେ 'ପୁସ୍ତକ କଳାର ପୃଥିବୀ' ଶୀର୍ଷକ ପ୍ରଦର୍ଶନୀ ଅନୁଷ୍ଠିତ ହେବ। ଆଦିମ ମଣିଷ ତା'ର କଳାବେତନା ଓ ସୌନ୍ଦର୍ଯ୍ୟବୋଧକୁ କିଭଳି ଶିଳାରେ ରୂପାନ୍ତରିତ କରୁଥିଲା ତାହା ଏହି ପ୍ରଦର୍ଶନୀରେ ଜାଣିବାକୁ ମିଳିବ। ଆଜି ସଂଗ୍ରହାଳୟ ପରିସରରେ ଅନୁଷ୍ଠିତ ଏକ ସାମ୍ବାଦିକ ସମ୍ମିଳନୀରେ ପ୍ରକଳ୍ପ ନିର୍ଦ୍ଦେଶକ ଡ.ବି ଏଲ୍ ମଲ୍ଲ ଏହି ସୂଚନା ଦେଇଛନ୍ତି। ଏଥିନିମନ୍ତେ ୨ଟି ଗ୍ୟାଲେରିରେ ବ୍ୟବସ୍ଥା ହୋଇଛି। ଏଥିସହିତ ୧୦୦ ଜଣ ଛାତ୍ରଛାତ୍ରୀଙ୍କୁ ନେଇ ପ୍ରସର କଳା ଉପରେ ଏକ କର୍ମଶାଳା ଆୟୋଜିତ ହେବ। ତେଣୁ ଛାତ୍ରଛାତ୍ରୀ ଓ ଗବେଷକମାନେ ବହୁ ସଂଖ୍ୟାରେ ଏହି ଅବସରରେ ଅଂଶଗ୍ରହଣ ପାଇଁ ସଂଗ୍ରହାଳୟର ଅଧ୍ୟକ୍ଷକ ପ୍ରଶାନ୍ତ କୁମାର ରଥ ନିବେଦନ କରିଛନ୍ତି।

ସ୍ମୃତିର ଘର, ଜ୍ଞାନର ଗବାକ୍ଷ

ଡ. ଭାଗ୍ୟଲିପି ମଲ୍ଲ । ବିଶ୍ୱ ସଂଗ୍ରହାଳୟ ବିବେଚନା ଆବେଦନରେ ଏକ ବିଶେଷ ଆଲୋଚନା

ପ୍ରଥମେ ସବୁଠାରୁ ପ୍ରଶ୍ନ ହେଉଛି ସଂଗ୍ରହାଳୟ ଠିକଣା ପ୍ରତିଷ୍ଠିତ କାଳରେ କିପରି ତାହା ପ୍ରତ୍ୟେକ ମଣିଷର ଘର, ସେହି ତା'ର ବ୍ୟବହୃତ ପଦାର୍ଥ ଥାଏ । ଏ ପଦାର୍ଥଗୁଡ଼ିକ ତା' ପୂର୍ବପୁରୁଷ କିମ୍ବା ଆପଣା ବାତରାଜା, ଯାହାକୁ ସେ ନିଜ ପରି ଗଣ ପାଏ, ଯାହା ଭିତରେ ସେ ନିଜକୁ ଦେଖେ, ପରାପରାକୁ ଦେଖେ । ତେଣୁ ସେଗୁଡ଼ିକୁ ସ୍ମୃତିର ସଂପଦ ଭାବେ ସାଜିତ ରଖେ ଏବଂ ପରବର୍ତ୍ତୀ କାଳରେ ଯାହା ସେ ତିଆରି କରେ ସେଗୁଡ଼ିକ ଭିତରେ ସେ ପଛନିଜ ହିଁ ବଂଚିରହେ । ସେଇ ପଦାର୍ଥଗୁଡ଼ିକ ଭିତରେ ସମାଜର ସ୍ମୃତି ପାଇଁ, ଯେଉଁଗୁଡ଼ିକ ମାଧ୍ୟମ ଦେଇ ଜଣେ ନିଜର ପରିଚୟ ଅନୁଭବ କରେ, ଜୀବନର ସଂପର୍କଗୁଡ଼ିକୁ ସାଜିତ ରଖେ । ତେଣୁ ନିଜ ଘର ପୃଥକର ସର୍ବପ୍ରାଣୀ ସଂଗ୍ରହାଳୟର ଏକ । ଏହି ସବୁଠାରୁ ଆରମ୍ଭ କରି ସଂଗ୍ରହାଳୟର ପରିଚାଳନା କୌଣସି ଜନସମୁଦାୟ, କାହିଁ ନାହିଁ ପରିଚିତ ଏକ ରାଜନୀତିକ ଆୟତନ/ଦେଶ, ଏବଂ ସମସ୍ତ ଜିଗୁପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ପରିଚାଳିତ । ଅର୍ଥାତ୍ ପ୍ରଥମ ସଂଗ୍ରହାଳୟରେ ଆମେ ଜଣେ ମଣିଷକୁ ଦେଖୁ ଏବଂ ତାହା ସଂଗ୍ରହାଳୟରେ ପୃଥକର ମଣିଷ କାହିଁକି ସ୍ୱଳ୍ପଜୀବନର କାଳକ୍ରମିକ ବିବର୍ତ୍ତନକୁ ଅନୁଭବ କରୁ । ଅଧୁନିକ ମଣିଷ ତିଆରି ସଂଗ୍ରହାଳୟଗୁଡ଼ିକ ସେହି ବ୍ୟକ୍ତି ଘରର କ୍ରମବିକାଶର ରୂପ, ରାସ୍ତାରେ ଅଥବା ବିଶ୍ୱର । ତେବେ ମଣିଷ କାହିଁକି ଅନ୍ୟ ସଂପର୍କ ସଂପର୍କିତ ପ୍ରସ୍ତୁତ କରେ, ତାହାର କାରଣ ବହୁଳ । ତାହା କାରଣ ମଧ୍ୟରେ ପ୍ରମୁଖ ଦେଖି ଆପଣା କାହିଁକି ଅନ୍ୟତା ଅନୁଷ୍ଠାନ ଓ ପ୍ରତିଷ୍ଠା ।

ଲକ୍ଷ୍ମୀର ଭିକ୍ଷୁବିଆ ଆଉ ଆଲବର୍ଟ ମୁଲିୟନ୍‌ଙ୍କର ଅଳ୍ପ କିଛିଦିନ ତଳେ ଯେତେବେଳେ ଶ୍ରୀଜୀଉଙ୍କୁ 'ରଥଯାତ୍ରା'ର ଏକ ଚୈତନ୍ୟ ଏବଂ ତୁଟିଶୁ ମୁଲିୟନ୍‌ଙ୍କର କୋଣାର୍କର ନବପ୍ରାଣୀ ଯାତ୍ରାରେ ଏବଂ ଡିଫିଣ୍ଡର ଅନେକ ଗଳ୍ପପତ୍ର ପୋଥି ଦେଖିଲେ — ସେ ସମୟର ଖୁସି ଭାଷଣରେ ବର୍ଣ୍ଣନା କରିବା କଷ୍ଟକର । ଧାର୍ଯ୍ୟରେ ଭିକ୍ଷୁବିଆ ଆଉ ଆଲବର୍ଟ ମୁଲିୟନ୍ ଏବଂ ତୁଟିଶୁ ମୁଲିୟନ୍‌ଙ୍କ ପ୍ରତ୍ୟେକ ବିଭାଗ ଦେଖିବାକୁ ପ୍ରୟୋଗ ନିଶ୍ଚଳ । ଭାରତରୁ ୧୫ ଜଣ ମୁଲିୟନ୍ ପ୍ରତିନିଧି ଲକ୍ଷ୍ମୀର ଭିକ୍ଷୁବିଆ ଆଉ ଆଲବର୍ଟ ମୁଲିୟନ୍ ଏବଂ ତୁଟିଶୁ ମୁଲିୟନ୍‌ଙ୍କର ପ୍ରଶିକ୍ଷଣ କେବଳ ପ୍ରୟୋଗ ନିଶ୍ଚଳ । ଭିକ୍ଷୁବିଆ ଆଉ ଆଲବର୍ଟ ମୁଲିୟନ୍, ତୁଟିଶୁ ମୁଲିୟନ୍, ଲକ୍ଷ୍ମୀର ଘର ଯାତ୍ରାରେ, ବର୍ତ୍ତମାନ ମୁଲିୟନ୍, ମାଗାନ୍ ଗୁଣ୍ଡର ମୁଲିୟନ୍, ସାକାରି ମୁଲିୟନ୍, ବାଲକର ସ୍ତ୍ରୀ ମୁଲିୟନ୍, ମାତୁରାଲ ଶିଶୁ ମୁଲିୟନ୍ ଏବଂ ସାକର ମୁଲିୟନ୍ ପ୍ରଭୃତି । ସେ ଦେଶର କେବଳ ଅତି ଉଚ୍ଚବର୍ଗର ବା ଉଚ୍ଚବର୍ଗର ସଂଗ୍ରହାଳୟ ଗୁଡ଼ିକ, ବରଂ ଅତି ତୁଟିପୁଷ୍ଟ ଏବଂ ମାଂସିତ । ସବୁଠାରୁ ଉଚ୍ଚବର୍ଗର ବିଷୟ ହେଉଛି ସଂଗ୍ରହାଳୟର କର୍ମକାରୀ ବା ପ୍ରତିନିଧି ଅପେକ୍ଷା ସେ ଦେଶର ଦର୍ଶକ ବା ମାଗିକ ସଂଗ୍ରହାଳୟ ପ୍ରତି ଯେଉଁକି ସବେବେ — ସେହି ଶ୍ରୀକାଳୀ ।

ସେ ଦେଶର ଲୋକମାନଙ୍କର ଧାରଣା ଯେ — ସଂଗ୍ରହାଳୟ କେବଳ ଏକ ଛାନ୍ଦର ଗାୟକ ଗୁଡ଼ିକ, ସଂଗ୍ରହାଳୟର ଗୁଡ଼ିକ ବା ପରମ୍ପରା ମୁକାବିଲା ଗୁଡ଼ିକ, ସଂଗ୍ରହାଳୟ ହେଉଛି ଏକ ଦେଶର ସଂଗ୍ରହାଳୟ ପରିଚୟ — ଏକ ଦେଶର ସମ୍ବନ୍ଧନ ଓ ସାହିତ୍ୟର ପ୍ରକାର ଏବଂ ଜୀବନଧାରୀ ପ୍ରତିଷ୍ଠା । ସଂଗ୍ରହାଳୟରେ ସଂଗ୍ରହାଳୟ ବା ପ୍ରତିଷ୍ଠିତ ପ୍ରତ୍ୟେକ ସ୍ମୃତିଗୁଡ଼ିକ ରହିଛି ନିଜ ଦେଶର ଐତିହ୍ୟ ଓ ପରମ୍ପରା ସାଧାରଣ । ତେଣୁ ନିଜ ଦେଶର ଐତିହ୍ୟ ଓ ପରମ୍ପରାକୁ ସ୍ମୃତିଗୁଡ଼ିକ ଶ୍ରଦ୍ଧା କରିବା ହେଉଛି ସେମାନଙ୍କର ନୈତିକ ଦାୟିତ୍ୱ । ଏହା ଯେଉଁ ପ୍ରତ୍ୟେକ ମାନବିକର ଦୃଷ୍ଟିର ଲକ୍ଷ୍ୟ ।

ଆମ ପ୍ରଶିକ୍ଷଣ ସମୟର ଏକ ପ୍ରକାର ଅନୁଭୂତି ହେଉଛି, ଯେ ସେ ଦେଶର ଲୋକମାନେ କେତେ ଉଚ୍ଚବର୍ଗର ସ୍ମୃତି ଆମର କଳାକୌଶଳକୁ ଦାବିକାର କରୁଛନ୍ତି — ତାହା ବିଚାର କରିବାକୁ କଥା । ପ୍ରଥମ ଦିନର ପ୍ରଥମ କ୍ଷଣରେ ସେମାନେ ଜଣା ପଡ଼ିଲା ଗୋଟିଏ ଗୋଟିଏ ଦାବିକାର ଦାବିକାର ଏବଂ ସେ ଦାବିକାରରେ ଆଉ ଅଧିକ କ'ଣ ରହିଲେ ତାହା ଦର୍ଶକଙ୍କୁ ଅତ୍ୟଧିକ ଆକର୍ଷଣ କରିବ, ସେ ସଂପର୍କରେ ଆମକୁ କେହିପରି କହିଲେ । ମୋ ରାଗରେ ପଡ଼ିଥିବା, ଯେ ଏକ ସାପୁଆ କୋଟା ସାପ ଚିକିତ୍ସାକୃତକାରୀଙ୍କୁ କିଛିବେଳେ ଏହାକୁ ଶୁଣିବାକୁ କହିଥିଲେ, ତାହା ଏକ ବାହୋରୀମା । ବାହୋରୀମାଟି ଅତି ଚମତ୍କାର ଥିବା । ତାହାର

ଆଲୋକପ୍ରକାଶ ଆମର କବି ପ୍ରତ୍ୟେକ ବିଭାଗ ପରିପୁଷ୍ଟ ଓ ରୁଚିକାର ଥିବା । ଅନେକ ଦର୍ଶକ ସେହିଠି ମୁଖ୍ୟତଃ ସେ ବାହୋରୀମା ଦେଖୁ ଖୁସି ହେଉଥିବା ଲକ୍ଷ୍ୟକରି । ପିଲାମାନେ ତ ସାପମାନଙ୍କୁ (ନିଜର କିନ୍ତୁ ଜୀବନ ମନେ ହେଉଥିବା) ଦେଖି ଖୁବ୍ ଖୁସି ହେଉଥିଲେ । ଭାବିପାରୁଥିଲେ ଯେ, କ'ଣ ଅଧିକ ଏଥିରେ ରଖିଲେ ଏହା ଆହୁରି ଆକର୍ଷଣୀୟ ହେବ । କିଛିଟି ଲେଖକଙ୍କୁ ପଢ଼ିବ । ତାହା ପୁଣି ପ୍ରାୟକିଳ ହେବା ଦେଖିବା । କିନ୍ତୁ ଭାବିପାରୁ ଏଥିରେ ସାପୁଆ କୋଟାର ସଂଗ୍ରହ (କିନ୍ତୁ)ର ମୁଲିୟନ୍ ଧାର ଭାବରେ ସଂଗ୍ରହଣ କରାଗଲା ଆହୁରି ଅଧିକ ଆକର୍ଷଣୀୟ ହୋଇପାରିବ ବୋଲି ସେହିଠି ଲେଖୁଥିଲେ ଏବଂ ଆଧୁନିକ କଥା ଏହି ପରାମର୍ଶରେ ସେ ମୁଲିୟନ୍‌ଙ୍କର ଅଧିକାର ଅବଶ୍ୟ ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ହୋଇଥିଲେ ଏବଂ ପରଦିନ କୁ ସ୍ମୃତି ଆମର ବେଗପୁରଣ ବାହା ସଂଯୋଗ କରି ପ୍ରଥମେ ଆମ ଭାରତୀୟମାନଙ୍କୁ ହିଁ ଶୁଣାଇଥିଲେ । ଏକଥା ଏଠାରେ ଅବଗତରା କବିରାଜ ଗପୁସି ହେଲା, ଯେ ସେମାନେ ପ୍ରତ୍ୟେକ କଥାରେ ଶୁଣିବ ଏବଂ ଅତି ଶୀଘ୍ର ଗତିର ପରକ୍ଷେପ ନେଇଥାନ୍ତି । ସହଜରେ ଅର୍ଥାତ୍ ଅତି ଚତୁରତାର ସହିତ ସେମାନେ ଆମ ୧୫ ଜଣ ଭାରତୀୟ ପ୍ରଶିକ୍ଷଣୀୟ ଲୋକଙ୍କୁ ନିଜ ସଂଗ୍ରହାଳୟରେ ବିଶିଷ୍ଟ କରାଗଲାରେ ଏବଂ ସେମାନେ କାହିଁକି ଯେ କ'ଣ କଲେ ସାଧାରଣ ଲୋକ, ଛାତ୍ରଛାତ୍ରୀ ଏବଂ ସୁବିଶେଷତା ତଥା ବର୍ତ୍ତମାନ ମାନବିକମାନେ ସଂଗ୍ରହାଳୟ ପ୍ରତି ଅଧିକ ଆକର୍ଷଣ ହେବେ । ସେଥିପାଇଁ ସେମାନେ ଅନେକ ଉପାୟ ପ୍ରସ୍ତୁତ କରିଥାନ୍ତି ।

କାର୍ଯ୍ୟକ୍ରମ ଭିତରେ ପ୍ରସ୍ତୁତ ରଖି ସଂଗ୍ରହାଳୟ ପରିଦର୍ଶନରେ ଆସିଥାନ୍ତି । ସେମାନେ ଅଧିକ ପ୍ରାଧାନ୍ୟ ଦେଇଥାନ୍ତି ଛାତ୍ରଛାତ୍ରୀଙ୍କୁ, ଏପରିକି ଶିଶୁମାନଙ୍କୁ ମଧ୍ୟ । କାରଣ ସେମାନେ କାଣ୍ଡ — ପିଲାମାନେ ଆସିଲେ ସେମାନଙ୍କର ପିତାମାତା ତ ଆସିବାର ସମ୍ଭାବନା ଥାଏ । ତେଣୁ ଛୋଟଛୋଟ ପିଲାମାନଙ୍କୁ ଆକର୍ଷଣ କରିବାପାଇଁ ପ୍ରଥମ ପ୍ରକାଶରେ ସେମାନେ କିଛି ସ୍ୱର୍ଣ୍ଣାୟାମାନ ଦେଖିବା ପକାଇଛନ୍ତି । ଯେଉଁଥିରେ ଆପଣା ପିଲାମାନେ ସେଥିରେ କିଛି ମଜା ନେଉଥାନ୍ତି । ପରେପରେ ପିତାମାତାଙ୍କ ସହିତ ସେମାନଙ୍କ ଭାରି ଭବିଷ୍ୟ କୋଠାରେ କିଛିନୁ କିଛି ଓ କାହାକୁ ପ୍ରସ୍ତୁତ କରିଥାନ୍ତି । ଏହି କ୍ଷଣର ମାମା 'ପ୍ୟାମିଲ୍ ପର୍ବ ସେକ୍ସର' । ସଂଗ୍ରହାଳୟ ମଧ୍ୟଭାଗରେ ମନୋରମ ଅଗାରର କଳାକାରୀର କବିତା ଯେଉଁ ପିଲାମାନେ କିଛିସମୟ ପାଠରେ ଶେଷପାରିବାର ପ୍ରୟୋଗ ରହିଛି । ଏସବୁ ପରେ 'ସ୍ପୋର ଟେକି' ର କାର୍ଯ୍ୟକ୍ରମ । 'ସ୍ପୋର ଟେକି' ରହି ପ୍ରତିଷ୍ଠିତ ଶିଶୁ ଡାକ୍ତରୀମାନଙ୍କ ସହ ସାକ୍ଷାତକାର ଏବଂ ପ୍ରତିଷ୍ଠିତ କଳାକାରମାନଙ୍କ ଦ୍ୱାରା 'ସ୍ପୋର ଟେକି' କାର୍ଯ୍ୟକ୍ରମ ପିଲାମାନଙ୍କୁ ଖୁବ୍‌ବେଶୀ ଆକର୍ଷିତ କରିଥାଏ । ସୁବିଶେଷତାମାନଙ୍କ ପାଇଁ କିଛିନୁ 'ପ୍ୟାମିଲ୍ ଶୋ' ସହିତ ନୃତ୍ୟ ସଂଗ୍ରହାଳୟ ଗଣକଳାରେ 'ରାମ୍ ଶୋ' ର କାର୍ଯ୍ୟକ୍ରମ ରହିଥାଏ । ଏହା କାର୍ଯ୍ୟକ୍ରମ ଯେଉଁ କ୍ଷେତ୍ର ପ୍ରତିଷ୍ଠିତ ମନୋରମଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ଆୟୋଜିତ ହୋଇଥାଏ । ଦର୍ଶକ ମାନବିକମାନଙ୍କ ସମୟର ବିଶିଷ୍ଟ ପାଇଁ ସେମାନଙ୍କ ଭାରି ସମର୍ପିତ ହୋଇଥାଏ ପ୍ରତିଷ୍ଠାକାର ଦିନ । ଏହି ଦିନ ସେମାନଙ୍କ ମଧ୍ୟରେ କିଛିନୁ କାର୍ଯ୍ୟକ୍ରମ ଅନୁଷ୍ଠିତ ହୋଇଥାଏ । ପ୍ରତିପଦର କାର୍ଯ୍ୟକ୍ରମ ରୂପା ରୂପା ଶୈବାରେ କରାଯାଉଥିବା ଜଣେ ଦର୍ଶକ ସଂଗ୍ରହାଳୟକୁ ବାହାରର ଆସିବାପାଇଁ ଛାଡ଼ିପାରିବା କରିଥାଏ । ଲକ୍ଷ୍ମୀରାମଙ୍କ ପାଇଁ ପ୍ରତି ସଂଗ୍ରହାଳୟରେ ଆମ ସହଜ କାର୍ଯ୍ୟକ୍ରମ ।

ଗୋଟିଏ ସଂଗ୍ରହାଳୟର କ'ଣ କ'ଣ କାର୍ଯ୍ୟକ୍ରମ ରହିଲେ ଦର୍ଶକମାନେ ସଂଗ୍ରହାଳୟ ସହିତ ନିଜକୁ ସମ୍ପର୍କ କରି କୁହୁଥିବେ ନିଜର ସ୍ମୃତି; ସେଥିପାଇଁ ଏହି କାର୍ଯ୍ୟକ୍ରମ ପ୍ରସ୍ତୁତ ହୋଇଛି । ସେ ଦେଶର ଲୋକମାନେ ସୁସ୍ଥମାନ କରିଛନ୍ତି ଯେ ସଂଗ୍ରହାଳୟ ହେଉଛି ଏକ କିଛିଆଳ୍ପ କିଛିବେଳେ ସେକ୍ସର । ସଂଗ୍ରହାଳୟକୁ ଆସୁଥିବା ଦର୍ଶକମାନଙ୍କୁ ଆମେ ଦିନର ସାନ୍ତ କରିବା, ତାହା ସେ ଦେଶର ସଂଗ୍ରହାଳୟଗୁଡ଼ିକ ବା ସେମାନଙ୍କର ମାନବିକମାନଙ୍କର ମାନବିକତାକୁ ବାହାରି ଆମେ ଶୁଣିବାର କଥା । ସଂଗ୍ରହାଳୟ ଭିତରେ ଏକ ପ୍ରକାର ଗପୁଆ ପରିବେଶ ରହି କରାଯାଇଥାଏ । ଏ ସବୁ କରିବା ଦ୍ୱାରା ମୁଲିୟନ୍‌ଙ୍କୁ ଠିକ୍ ଭାବରେ

ମୁଲିୟନ୍ ଦୃଶ୍ୟ ଯେଉଁ ଆକାଶର ସଂପର୍କ ସେହିକି ସମ୍ବେଦନଶୀଳ । ଲକ୍ଷ୍ମୀର ଦିନ ପାଲେସ୍ ମୁଲିୟନ୍‌ଙ୍କର ସେମାନେ ଡିଫିଣ୍ଡର ନେଇଥିବା କେହିନୁର ଗାୟା ପ୍ରବର୍ତ୍ତନ କରିଛନ୍ତି ଏବଂ ତା'ର ତଳେ ତାହାର ବିକଳତା ମଧ୍ୟ ପ୍ରକାଶ କରିଛନ୍ତି ଯାହାକୁ ଦେଖିବା ମାତ୍ରେ ନିଜର ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ କାହିଁକି କେଜାଣି ଦୃଶ୍ୟ ଭିତରେ ଗୋଟିଏ ଗାୟା ପ୍ରତିଷ୍ଠା ସୃଷ୍ଟି ହେଲା । ଲକ୍ଷ୍ମୀର ମହାବାଣୀଙ୍କ ସାକ୍ଷାତକାର ସମସ୍ତ ମୁକ୍ତ ଛାତ୍ରମାନେ ଏହି ମୁଲିୟନ୍‌ଙ୍କର ପ୍ରବର୍ତ୍ତନ ଏବଂ ଏ ମୁଲିୟନ୍‌ଙ୍କର ମନୋବି ସ୍ମୃତିର ଅତି ଉଚ୍ଚବର୍ଗର । ବର୍ତ୍ତମାନର ରାଜସ୍ୱାଧୀନର ଅତି ଉଚ୍ଚ ବିଷୟ ଦ୍ୱାରା ସେ ଦେଶର ସଂପୂର୍ଣ୍ଣ ଜିତିବାସ ଓ ବିକଳତା ଦର୍ଶକଙ୍କୁ ପ୍ରକାଶ କରାଯାଇଥାଏ — ଯାହା ଆମ ଦେଶର ସଂଗ୍ରହାଳୟମାନଙ୍କରେ ଖୁବ୍ ସହଜରେ ପ୍ରତିଷ୍ଠିତ କରାଯାଇ ପାରିବ ।

ମାଗାନ୍ ଗୁଣ୍ଡର ସଂଗ୍ରହାଳୟର ବ୍ୟବସ୍ଥା ମଧ୍ୟ ଅନୁରୂପ ଭାବରେ ଆକର୍ଷଣୀୟ । ସେଠାକୁ ଦର୍ଶକମାନେ ମହମ୍ମଦ ତିଆରି ମୁଲିୟନ୍‌ଙ୍କୁ ଦେଖିବା ପାଇଁ ଭିକ୍ଷୁ ଲଗାଇଥାନ୍ତି । ପିଲାମାନଙ୍କ ପାଇଁ ଲକ୍ଷ୍ମୀର ଏକ ମୁଲିୟନ୍ ରହିଛି ଯାହାର ମା ହେଉଛି ବାଲକରଙ୍କ ମୁଲିୟନ୍ ଏବଂ ଏଠାରେ ପିଲାମାନେ ସେମାନଙ୍କର ଶୈଶବର ଭରପୁର ମଜା ଗଠାଇଥାନ୍ତି । ଏହା ପାଖରେ ରହିଛି ହାଲିନେ ମୁଲିୟନ୍ ଯେଉଁ ଦର୍ଶକ ମାନବିକଙ୍କଠାରୁ ଆମର କବି ଶିଶୁପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ସମସ୍ତଙ୍କର ଚିତ୍ର ଦେଖିବାର ବ୍ୟବସ୍ଥା ରହିଛି ।

୧୯୮୪ ମସିହାରେ ସାମ୍ବଲିୟନ୍‌ଙ୍କର ଏବଂ ମାଗାନ୍‌ଙ୍କର ଉଦ୍ଦିଷ୍ଟ — ଏହି ଦୁଇ ଛାତ୍ରଙ୍କର ଦ୍ୱାରା ଭାରତରେ ସଂଗ୍ରହାଳୟ ପ୍ରତିଷ୍ଠା ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟ ଆରମ୍ଭ ହୋଇଥିବା ଯାହାର ପରିଣତ ସବୁ କଳକାରରେ ସର୍ବପ୍ରଥମେ ୧୯୮୪ ମସିହାରେ ପ୍ରତିଷ୍ଠିତ 'ରଥଯାତ୍ରା ମୁଲିୟନ୍' ଆଜି ଆମ ସାମ୍ନାରେ ରଖାଯାଇଛି । ଏହାପରେ ଲକ୍ଷ୍ମୀରାମ, କମ୍ପାନୀ, ପ୍ରତ୍ୟକ୍ଷିକ କାହିଁକିପ୍ରକାର ସ୍ୱରାକ୍ଷା ଓ ସଂରକ୍ଷଣର ଗୁରୁତ୍ୱ ଉପଲବ୍ଧି କରି ମାଗାନ୍, କାହାଲୋକ, ଡିଫିଣ୍ଡର, କୋଏନାସ୍, ସିବରାକାର, ମସ୍ତୁରା, ବାୟୁପୁର, ଶ୍ରୀବର ଓ ବର୍ତ୍ତମାନରେ ଛୋଟବଡ଼ ସଂଗ୍ରହାଳୟ ପ୍ରତିଷ୍ଠା କରିଥିଲେ । କେବଳ ଏହି ନୁହେଁ, ତାହା ଭିକ୍ଷୁବିଆଙ୍କ ଗୋଟିଏ କ୍ଷଣର ପାଳନ ଅବସରରେ ଭାରତରେ ଆଉ କେତେକ ସଂଗ୍ରହାଳୟ ସ୍ଥାପନ କରାଯାଇଥିଲା । ସେଗୁଡ଼ିକ ହେଲା, ରାଜକୋଟ, କୟପୁର, ରୟପୁର, ବିଜୟପୁର ଓ କଳିକତାରେ ଅବସ୍ଥିତ ଭିକ୍ଷୁବିଆ ମେମୋରିଆଲ୍ ମୁଲିୟନ୍ । ୧୯୪୯ରେ ସାଧନ ଭାରତରେ ମୁକ୍ତିଲାଭରେ ସ୍ଥାପିତହେବା କାହାଣୀ ସଂଗ୍ରହାଳୟ 'ମାୟାଲ୍ ମୁଲିୟନ୍' ।

ଭାରତରେଥିବା ସଂଗ୍ରହାଳୟଗୁଡ଼ିକର ସ୍ଥାନ ଯେ ସ୍ୱତନ୍ତ୍ର ଏ କଥା କହିବା ସହିତ କହିବାକୁ ହୁଏ । ଡିଫିଣ୍ଡର ପ୍ରଥମ ସଂଗ୍ରହାଳୟ ସ୍ଥାପନ କରିଥିଲେ ମୟୁରଭର ମହାବାଣୀ ଶ୍ରୀରାମସ୍ୱର ଉତ୍ତରରେ, ୧୯୦୩ ମସିହାରେ । ଏହା ବାରିପଦାରେ ସ୍ଥାପିତ ହୋଇଥିଲା । କିଛି ବର୍ଷ ପରେ, ୧୯୨୨ ମସିହାରେ ଡିଫିଣ୍ଡର ମୟୁରଭର ମହାବାଣୀଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ସ୍ଥାପିତ ହେବା ଡିଫିଣ୍ଡର ଦୂରାୟ ସଂଗ୍ରହାଳୟ ଏବଂ ୧୯୩୬ ମସିହାରେ ଏହାପରେ ଆଡୁନାଶ କଲା ଡିଫିଣ୍ଡର ରାଜ୍ୟସଂଗ୍ରହାଳୟ ।

ସଂଗ୍ରହାଳୟ ହେଉଛି ଛାନ୍ଦର ଗାୟକ । ଏଗୁଡ଼ିକ ଅଧିକ ଲୋକାଭିମୁଖୀ, ଆକର୍ଷଣୀୟ ପର୍ଯ୍ୟଟନସ୍ଥଳୀ ତଥା ଜନପ୍ରିୟ କରାଇବା ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟରେ ସମସ୍ତ ବିଷୟର ଅନ୍ତର୍ଗତ ସଂଗ୍ରହାଳୟ ପ୍ରତିଷ୍ଠାନ ପକ୍ଷରୁ ପ୍ରତିବର୍ଷ ନେ ମାସ ୧୮ ତାରିଖକୁ ବିଶ୍ୱ ସଂଗ୍ରହାଳୟ ଦିବସ ଭାବରେ ପାଳନ କରାଯାଉଛି । ତତ୍ପରେ ଦର୍ଶକ ବିଷୟଗୁଡ଼ିକ ରହିଛି 'ସଂଗ୍ରହାଳୟର ସ୍ମୃତି ଓ ସ୍ୱଳ୍ପଜୀବନରେ ସାମାଜିକ ପରିବର୍ତ୍ତନ ।' ପ୍ରତ୍ୟେକ ବ୍ୟକ୍ତି ମୁଲିୟନ୍ ପ୍ରତି ସବେବେ ଓ ଶ୍ରଦ୍ଧାହୀନ ହେବା ହେଉଛି ବିଶ୍ୱ ସଂଗ୍ରହାଳୟ ଦିବସ ପାଳନର ପ୍ରକୃତ ଆଦର୍ଶ ।

ସଂଗ୍ରହାଳୟର ସମା ଓ ପରିସର ଆଜି ଚନ୍ଦ୍ର ଚୈତନ୍ୟ ମଣ୍ଡିତ । ଡିଫିଣ୍ଡରରେ ଅବଶ୍ୟ ଆକର୍ଷଣିକ ସ୍ଥଳରେ ସଂପାଦିତ ସଂସ୍କୃତିକ ସଂପଦ ସଂରକ୍ଷଣରେ ସମାଜସେବକଠାରୁ ଅନେକ ଦୂରରେ । ମାତ୍ର ରାଜ୍ୟ ସଂଗ୍ରହାଳୟ ରଚନା ଆଣ୍ଡ ଟ୍ରଷ୍ଟି ଆକ୍ଟରେ ଆମେ ଯେ ଥାଉ ଅଧିକା ପ୍ରତିଷ୍ଠାରେ ସବେବେ ତାହା ଅବଶ୍ୟ ହେଉଥାଏ ।

ମନୋରମ କଳାକାର ଏକ ପର୍ଯ୍ୟାୟ ପ୍ରୟୋଗ ସୃଷ୍ଟି କରାଯାଇଥାଏ ।
ତେବେ ଲକ୍ଷ୍ମୀର ଘର ମୁଲିୟନ୍ ଏବଂ ବର୍ତ୍ତମାନ ରାଜସ୍ୱାଧୀନ

ଭାଷାରେ: ଡିଫିଣ୍ଡର ରାଜ୍ୟ ସଂଗ୍ରହାଳୟ, ସୁବେଲ୍‌ଙ୍କୁ
dr.bhagya.lipi.malla@gmail.com

ଭୁବନେଶ୍ୱର

‘ସାମୁହିକ ଉଦ୍ୟମ ହେଲେ ଅନ୍ତର୍ଜାତୀୟ ମାନ୍ୟତା ବେଶ ଦୂର ନୁହେଁ’

ଭୁବନେଶ୍ୱର, ୧୮।୫(ବ୍ୟବସାୟ): କଳା, ସଂସ୍କୃତି ଓ ପରମ୍ପରା ଗଭୀର ହେଉଛି ସଂଗ୍ରହାଳୟ। ପୁରୁଣା ଲୋକକଳା ଓ ଐତିହ୍ୟ ସମ୍ପର୍କରେ ସମ୍ୟକ ସୂଚନା ଏହିଠାରେ ହିଁ ମିଳିଥାଏ। ବିଭିନ୍ନ ପ୍ରକାର ଜିନିଷକୁ ସଂଗ୍ରହ କରି ତାକୁ ସୁରକ୍ଷିତ ଓ ସଂରକ୍ଷିତ କରି ରଖିବାର ଦାୟିତ୍ୱ ସଂଗ୍ରହାଳୟ

ଏବଂ ନିୟୁତ୍ତ କର୍ମଚାରୀଙ୍କର। ସମାଜରେ ବାସ କରୁଥିବା ଲୋକଙ୍କ ସହିତ ସଂଗ୍ରହାଳୟର ସମ୍ପର୍କ ରହିଛି। କେବଳ ସମ୍ପର୍କ ରଖିଲେ ହେବନାହିଁ ସମସ୍ତଙ୍କୁ ନିଜ ନିଜ ସ୍ତରରେ କିଛି ନା କିଛି ସଂଗ୍ରହ କରିବାକୁ ହେବ। ଯାହାଦ୍ୱାରା ଆମ ସଂଗ୍ରହାଳୟ ତା’ର ଐତିହ୍ୟ, ପରମ୍ପରା ବଜାୟ ରଖିପାରିବ।

ତାଳପତ୍ର ଐତିହ୍ୟ ସମ୍ପର୍କିତ ଅନୁଲୋଚନା ଡେକୋରାଟିଭ ଶୁଭାରମ୍ଭ

ରାଜ୍ୟ ସଂଗ୍ରହାଳୟରେ ବହୁ ପୁରାତନ କଳାକୃତି, ପୋଥି, ତାମ୍ରମୁଦ୍ରା ଆଦି ରହିଛି। ଏହା ଅନ୍ୟ ଦେଶରେ ଥିବା ଗୋଟିଏ ଅନ୍ତର୍ଜାତୀୟ ସଂଗ୍ରହାଳୟଠାରୁ କୌଣସି ଗୁଣରେ କମ୍ ନୁହେଁ। କିନ୍ତୁ ଆମେ ପଛରେ ରହିଯାଇଛୁ। ଏଥିପାଇଁ ସଚେତନତା ଓ ମାନ୍ୟତା ଆସିଲେ ଏ ସଂଗ୍ରହାଳୟ ବି ଅନ୍ତର୍ଜାତୀୟ ମାନ୍ୟତା ପାଇପାରିବ ବୋଲି ବିଶ୍ୱେଷ ଲେଖିକା ଡ. ନିବେଦିତା ମହାନ୍ତି କହିଥିଲେ। ରାଜ୍ୟ ସଂଗ୍ରହାଳୟଠାରେ ଅନ୍ତର୍ଜାତୀୟ ସଂଗ୍ରହାଳୟ ଦିବସ ଅବସରରେ ଆୟୋଜିତ ସଭାରେ ମୁଖ୍ୟବକ୍ତା ଭାବେ ଯୋଗଦେଇ ଶ୍ରୀ ମହାନ୍ତି ଏହା କହିଛନ୍ତି। ସେହିପରି ମୁଖ୍ୟ ଅତିଥି ରାଜ୍ୟ କୃଷି, ମତ୍ସ୍ୟ ଓ ପଶୁପାଳନ ମନ୍ତ୍ରୀ ଦେବୀ ପ୍ରସାଦ ମିଶ୍ର କହିଥିଲେ, ଆମ ସଂଗ୍ରହାଳୟ କୌଣସି ଗୁଣରେ କମ୍ ନୁହେଁ। ସମସ୍ତ ଜିନିଷକୁ ଲୋକଲୋଚନକୁ ଆଣିବାକୁ ହେଲେ ସଚେତନତା ଜରୁରୀ। ଏହା ବ୍ୟତିତ ବୃହତ୍ ଓ ନଗର ଉନ୍ନୟନ ବିଭାଗ ପକ୍ଷରୁ ମଧ୍ୟ ଏକ ହେରିଟେଜ୍ ସେଲ୍ ଖୋଲିବା ପାଇଁ

ତିନି ଲେଖାଯିବ ବୋଲି କହିଥିଲେ। ଏହି ଅବସରରେ ସଂଗ୍ରହାଳୟ ଓ ଇନ୍ଦିରା ଗାନ୍ଧି ରାଷ୍ଟ୍ରୀୟ କଳାକେନ୍ଦ୍ରର ସହଯୋଗରେ ପ୍ରସ୍ତୁତ କଳାର ପୃଥିବୀ ଶୀର୍ଷକ ପ୍ରଦର୍ଶନୀ ଅନୁଷ୍ଠିତ ହୋଇଯାଇଛି। ଆଦିମ ମଣିଷ ତା’ର କଳାଚେତନା ଓ ସୌନ୍ଦର୍ଯ୍ୟବୋଧକୁ କିଭଳି ଶାଳାରେ ରୂପାନ୍ତରିତ କଲା ଏହି ପ୍ରଦର୍ଶନୀ ତା’ର ମାର୍ମିକ ଆଲେଖ୍ୟ ବହନ କରୁଛି। ପ୍ରଦର୍ଶନୀ ଜୁନ ୨୩ ତାରିଖ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଚାଲିବ। ରାଜ୍ୟ ସଂସ୍କୃତି

ବିଭାଗ ଓ ରାଜ୍ୟ ସଂଗ୍ରହାଳୟ ତରଫରୁ ପ୍ରସ୍ତୁତ ତାଳପତ୍ର ଐତିହ୍ୟ ସମ୍ପର୍କିତ ଅନୁଲୋଚନା ଡେକୋରାଟିଭ ଆର୍ଟ ଶୁଭାରମ୍ଭ କରାଯାଇଛି। ଯେଉଁଥିରେ ସଂଗ୍ରହାଳୟରେ ମହଜୁଦ ଥିବା ୧୮୫ଟିର ବସ୍ତୁର ମାଧ୍ୟମରେ ବିଷୟ ସମ୍ବଳିତ ତଥ୍ୟ ରହିଛି। ଏହାକୁ ୨୬ ଭାଗରେ ବିଭକ୍ତ କରି ୧୮୦୦ ଡିଜିଟାଲ୍ ପ୍ରସ୍ତୁତ କରାଯାଇଛି। ଯାହାକୁ ମତ୍ସ୍ୟ ଶ୍ରୀ ମିଶ୍ର ଉଦ୍ଘାଟନ କରିଥିଲେ। ସେହିପରି ଡ. ଭାଗ୍ୟଲତା ମଲ୍ଲିକ ଦ୍ୱାରା

ସମ୍ପାଦିତ ‘ରାଗଚିତ୍ର’ ପୁସ୍ତକ ଲୋକପିତ ହୋଇଥିଲା। ମଧ୍ୟରେ ଏ ସମ୍ପର୍କରେ ସବିଶେଷ ବିବରଣୀ ପ୍ରଦାନ କରିବା ସହିତ ବହିର ବ୍ୟାଖ୍ୟା କରିଥିଲେ ସଙ୍ଗୀତଜ୍ଞ ରାମହରି ଦାସ। ପୂର୍ବରୁ ଓଡ଼ିଶାର ସଂସ୍କୃତି ଓ ଐତିହ୍ୟ ‘କଳତରାଲ ହେରିଟେଜ୍ ଅଫ୍ ଓଡ଼ିଶା’ ଶୀର୍ଷକ ବହିରୁ ପ୍ରତିଯୋଗିତାରେ ଅଂଶଗ୍ରହଣ କରି କୃତକାର୍ଯ୍ୟ ହୋଇଥିବା ଛାତ୍ରଛାତ୍ରୀଙ୍କୁ ପୁରସ୍କୃତ କରାଯାଇଥିଲା। ଶେଷରେ ପ୍ରସ୍ତୁତ କଳା ଉପରେ ଏକ ଆଲୋଚନାତନ୍ତ୍ର ଅନୁଷ୍ଠିତ ହୋଇଥିଲା। ନୂତନତ୍ୱ ଓ ଜଗନ୍ନାଥ ଦାସ ଓ ଭୂତଭୂବିତ, ପ୍ରଫେସର ଦେବୀନନ୍ଦ ବେହେରା ବକ୍ତବ୍ୟ ପ୍ରଦାନ କରିଥିଲେ। କାର୍ଯ୍ୟକ୍ରମରେ ସଂସ୍କୃତି ବିଭାଗ ନିର୍ଦ୍ଦେଶକ ସୁଶୀଳ କୁମାର ଦାସ ସଭାପତିତ୍ୱ କରିଥିଲେ। ସଂଗ୍ରହାଳୟ ଅଧ୍ୟକ୍ଷ ସ୍ୱାଗତ ଭାଷଣ ଦେଇଥିଲେ। ଇନ୍ଦିରା ଗାନ୍ଧି ରାଷ୍ଟ୍ରୀୟ କଳା କେନ୍ଦ୍ର ପ୍ରକଳ୍ପ ନିର୍ଦ୍ଦେଶକ ଡ. ବି ଏଲ୍ ମଲ୍ଲ ସମ୍ମାନିତ ଅତିଥି ଥିଲେ।

Orissa POST Timeout

BHUBANESWAR
SUNDAY, MAY 19, 2013

Youngsters at the Rock Art Exhibition being organised at the State Museum in Bhubaneswar, Saturday

OP PHOTOS

BHUBANESWAR

**WITNESSING
THE PAST**

Housing and Urban Development Minister Debi Prasad Mishra going round the State Museum on the occasion of International Museum Day in Bhubaneswar on Saturday | Express Photo

Web Page on Palm Leaf Heritage Launched

Express News Service

Bhubaneswar: A dedicated web page on palm leaf heritage of Odisha was launched on the occasion of International Museum Day at the State Museum here on Saturday. The web page is embedded in official website of Odisha State Museum.

While Jaydev's Geeta Govinda is the first digitised manuscript to be uploaded to this web page, more manuscripts on different topics will be put up on the page which will soon be developed into a full-fledged website in a year's time by the National Informatics Centre (NIC).

Museum Superintendent PK Rath said rare manuscripts in possession of the State Museum have been digitised and catalogued as 17,804 items divided into 27 sections. "All the items will be uploaded to the website. This will be of help to scholars who visit the museum to study the manuscripts. For now on, they do not have to come to the museum as they can easily download these manuscripts sitting at home," he said.

While the first 20 to 25 pages can be downloaded free of cost, people would have to pay for downloading pages beyond that. Charges

will be higher for commercial use of the digitised format of manuscripts.

Sambeet Panda, a scientist of NIC who is associated with the project, said under the Central Government's National Manuscript Mission, a special scanner was procured by the State Museum through which all the rare manuscripts were scanned and digitised.

"We would upload all the manuscripts to this web page and then go ahead with designing the website. The website design will be in the format of Google Books. The entire procedure will take one year," he said.

Housing and Urban Development Minister Debi Prasad Mishra, who launched the web page, said steps should be taken for dissemination of knowledge of tangible and intangible heritage of Odisha to the youths.

An exhibition on rock art organised by Indira Gandhi National Centre for the Arts (IGNCA), New Delhi, was inaugurated on the occasion. Speaking to mediapersons, Mishra said he is talking to the authorities in Tourism and Culture departments to set up an urban heritage cell in Bhubaneswar for monitoring protection of temples and other heritage sites.

ଐତିହ୍ୟ ସଂରକ୍ଷଣରେ ସଂଗ୍ରହାଳୟର ଭୂମିକା ଗୁରୁତ୍ୱପୂର୍ଣ୍ଣ : ମନ୍ତ୍ରୀ

ଭୁବନେଶ୍ୱର, (ନ.ଦ୍ୱ୍ୟ) : ଓଡ଼ିଶା ଚାନ୍ଦୀର ସଂସ୍କୃତି ଏବଂ ଐତିହ୍ୟ ପାଇଁ ବିଶ୍ୱବିଦ୍ୟାଳୟରେ ପରିଚିତ । ଏହାକୁ ବଢ଼ାଇ ରଖିବା ସହ ଭବିଷ୍ୟତ ବିଂଶଧାରମାନଙ୍କ ପାଇଁ ଐତିହ୍ୟଗୁଡ଼ିକୁ ସଂରକ୍ଷିତ କରି ରଖିବାରେ ସଂଗ୍ରହାଳୟ ଏକ ଗୁରୁତ୍ୱପୂର୍ଣ୍ଣ ଭୂମିକା ନିର୍ବାହକରି ଆସୁଛି । କେଶୁ ସଂଗ୍ରହାଳୟଗୁଡ଼ିକର ଉପଯୁକ୍ତ ରକ୍ଷଣାବେକ୍ଷଣ କରିବା ନିଚିତ ଆବଶ୍ୟକ ବୋଲି କୃଷିମନ୍ତ୍ରୀ କେଦାର ପ୍ରସାଦ ମିଶ୍ର ମତ ଦେଇଛନ୍ତି ।

ରାଜ୍ୟ ସଂଗ୍ରହାଳୟଠାରେ ଆବର୍ତ୍ତାଚାରୀ ସଂଗ୍ରହାଳୟ ବିବସ୍ଥ ଅବସରରେ ଆୟୋଜିତ ଏକ କାର୍ଯ୍ୟକ୍ରମରେ ମୁଖ୍ୟ ଅତିଥିରୂପେ ଯୋଗଦେଇ ମନ୍ତ୍ରୀ ଶ୍ରୀ ମିଶ୍ର ଏହା କହିଛନ୍ତି । ଏହି ଅବସରରେ ଆୟୋଜିତ ହୋଇଥିବା ପ୍ରଦର୍ଶନୀ 'ସ୍ୱାମି ଅଫ୍ ରକ୍ତ ଆର୍ତ୍ତ' ଏକ ପ୍ରତ୍ନସମାଧି ପରକ୍ଷେପ ଏବଂ

ମୁ୍ୟକିୟମ୍ ଏହାର ଏକ ବଳିଷ୍ଠ ମାଧ୍ୟମ ବୋଲି ମନ୍ତ୍ରୀ ଶ୍ରୀ ମିଶ୍ର କହିଛନ୍ତି । ଏଥିସହିତ ଆଗାମୀଦିନରେ ଏକ ଐତିହ୍ୟ ସେଲ୍ ନିର୍ମାଣ କରିବାର ଯୋଜନା ରହିଛି ବୋଲି ସେ ସୂଚନା ଦେଇଥିଲେ । ରାଜିରା ଗାନ୍ଧି ନ୍ୟାସନାଲ୍ ସେଣ୍ଟର ଫର ଦି ଆର୍ଟସ୍ (ଆଇଜିଏନସିଏ) ଏବଂ ଓଡ଼ିଶା ଷ୍ଟେଟ୍ ମ୍ୟୁଜିୟମ୍ (୦୧୧୧୧୧)ର ମିଳିତ ସହଯୋଗରେ ଆୟୋଜିତ ଏହି କାର୍ଯ୍ୟକ୍ରମରେ ସଂସ୍କୃତି ତିରାଣ ନିର୍ଦ୍ଦେଶକ ସୁଶୀଳ କୁମାର ଦାଶ, ଆଇଜିଏନସିଏର ପ୍ରୋଜେକ୍ଟ ଡାଇରେକ୍ଟର ଡ. ବି. ଏଲ୍. ମଲ୍ଲ, ରାଜ୍ୟ ସଂଗ୍ରହାଳୟର ପି. କେ. ରଥ ପ୍ରମୁଖ ଅତିଥିରୂପେ ଯୋଗଦେଇ ଥିଲେ । ଏହି ଅବସରରେ ଅତିଥିମାନଙ୍କ ଦ୍ୱାରା 'ରାଗତିରୁ' କବି ଉନ୍ମୋଚିତ ହେବା ସହ ଏକ ଷ୍ଟେସ୍‌ସାଇଟର ଶ୍ରଦ୍ଧାଘାତ ହୋଇଥିଲା । 'ସ୍ୱାମି ଅଫ୍ ରକ୍ତ ଆର୍ତ୍ତ' ପ୍ରଦର୍ଶନୀ ଆସନ୍ତା ୨ମା ତାରିଖ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଚାଲୁ ରହିବ ।

Cave art treat at museum

Minati Singha | TNN

Sanjib Das

Bhubaneswar: The World of Rock Art — an exhibition of more than 100 paintings, photographs and replicas of some of the most well known cave arts from across the world, got underway at the State Museum here on the occasion of International Museum Day on Saturday. The event, organized in collaboration with Indira Gandhi National Centre for the Art, aimed at creating awareness among school and college students and general public about the pre-historic art forms. On the very first day, the event drew a large number of viewers — from art experts to school students.

“Rock paintings are the earliest forms of human art. Some communities have kept the tradition alive. It is a reminder of the practices of our forefathers,” said superintendent of the museum P K Rath.

The exhibition gives art connoisseurs a rare opportunity to witness rare collections dating back to 30,000 years. It features living art traditions of Lanjia-

Visitors enjoy the exhibition at the State Museum on Saturday

Saura in Odisha, Rathwa-Bhils in Gujarat and Warlis in Maharashtra.

Sources said India houses one of the largest, richest and diverse repositories of rock art tradition. These rock paintings vary from each other on the basis of themes and style. “At some places these rock arts are very rudimentary while in other places they are no less than masterpieces. These art forms that have survived hundreds of years are common heritage of human race,” said Bhagyalipi Malla, a curator.

Also on display are photographs of petroglyphs (rock engravings) from the Coso Range in California, USA, Atlas Mountains, Morocco, Messak, Libya, Kazakhstan, Saudi Arabia, China and others.

A cave art workshop was also organized for school children. “I have come with my children, who have participated in the art workshop. It is nice to see prehistoric paintings dating back thousands of years,” said Kirtimayee Parida, a housewife. The exhibition will continue till June 23.

SIX-DAY MOBILE ROCK ART SHOW KICK-STARTS IN CITY

Sunday, 19 May 2013 | SEFALI SUMAN | BHUBANESWAR

Rate : 1/5   Like : 0

The Indira Gandhi National Centre for Arts (IGNCA), New Delhi, in association with the Odisha State Museum (OSM), organised The World of Rock Art Exhibition on the sidelines of the International Museum Day on May 18 here.

In the world-class exhibition, around 250 photographs of rock arts and six to eight replicas were showcased. This is the first time such a type of exhibition is being organised in the State.

IGNCA Project Director Dr BL Malla said the objective behind the exhibition is to create awareness among school-going children, college, university students and common people about the creative art. The laymen can know that they have rock arts in their vicinity and they have to preserve it, he asserted.

Rock art is the heritage of common people with natural pigment and colours. Without the help of common people, it is not possible to preserve them, he added.

Malla also said the exhibition will give inputs to the research scholars and academicians. The rock arts from the prehistoric time to the present have been exhibited here, he informed.

"This is a mobile exhibition. Before Odisha, we have showcased these rock arts in Delhi, Banaras and Guwahati," said project coordinator Rahas Mohanty, adding the mission is to create interest and awareness about the art among multidisciplinary groups.

The six-day exhibition was inaugurated by Chief Guest Agriculture, Fisheries and Animal Resources Development Minister Debi Prasad Mishra. Tourism and Culture Principal Secretary Ashok Kumar Tripathy attended as a Guest of Honour. The function was presided over by Director and Additional Secretary, Department of Culture, Sushil Kumar Das.

OSM Superintendent PK Rath said the exhibition is a welcome step towards the popularisation of rock art in our State. Odisha having a great concentration of prehistoric rock art needs its people to be aware of their importance and preservation.

On the occasion, IGNCA also organised a workshop and lectures on rock art. A special lecture on rock art of Odisha and its living traditions would be delivered by renowned scholar Prof Jagannath Dash on May 19 on the OSM premises, said sources.

ଆନ୍ତର୍ଜାତୀୟ ସଂଗ୍ରହାଳୟ ଦିବସ ପ୍ରସ୍ତରକଳା ପ୍ରଦର୍ଶିତ

ଭୁବନେଶ୍ୱର, (ସ.ବୁଧ.): ରାଜ୍ୟ ସଂଗ୍ରହାଳୟଠାରେ ସଂଗ୍ରହାଳୟ ଦିବସ ଅବସରରେ ଇନ୍ଦିରାଗାନ୍ଧି ରାଷ୍ଟ୍ରୀୟ କଳାକେନ୍ଦ୍ର ଓ ରାଜ୍ୟ ସଂଗ୍ରହାଳୟ ପକ୍ଷରୁ 'ପ୍ରସ୍ତର କଳାର ପୃଥ୍ବୀ' ଶୀର୍ଷକ ପ୍ରଦର୍ଶନୀ ଅନୁଷ୍ଠିତ ହୋଇଛି । ଛନ୍ଦ୍ର ୨୩ ତାରିଖ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଚାଲିବାକୁ ଥିବା ଏହି ପ୍ରଦର୍ଶନୀରେ ସଂଗୃହିତ ବହୁ ପ୍ରସ୍ତର କଳା ଦେଖିବାକୁ ମିଳିଥିଲା ।

ଏହି କାର୍ଯ୍ୟକ୍ରମରେ ମୁଖ୍ୟ ଅତିଥିଭାବେ କୃଷିମନ୍ତ୍ରୀ ଦେବୀ ପ୍ରସାଦ ମିଶ୍ର, ସମ୍ମାନିତ ଅତିଥି ଭାବେ ସଂସ୍କୃତି ବିଭାଗର ପ୍ରମୁଖ ଶାସନ ସଚିବ ଅଶୋକ କୁମାର ତ୍ରିପାଠୀ, ନିର୍ଦ୍ଦେଶକ ସୁଶୀଳ କୁମାର ଦାସ, ବିଶିଷ୍ଟ ନୃତ୍ୟବିଦ୍ ତ. ଜଗନ୍ନାଥ ଦାସ ଓ ବିଶିଷ୍ଟ ଭୂତଭବିଦ୍ ଡକ୍ଟର ଦେବାନନ୍ଦ ବେହେରା ଯୋଗଦେଇଥିଲେ । ମହାବିଦ୍ୟାଳୟ ତଥା ବିଶ୍ୱବିଦ୍ୟାଳୟର ଛାତ୍ରଛାତ୍ରୀଙ୍କୁ ମଣିଷର ସର୍ବପ୍ରାଚୀନ

କଳାକୃତି ଜ୍ଞାନ ସମ୍ପର୍କରେ ଅବଗତ କରିବା ଏହି ପ୍ରଦର୍ଶନୀ ପ୍ରମୁଖ ଲକ୍ଷ୍ୟ । ଆଦିମ ମଣିଷ ସୌନ୍ଦର୍ଯ୍ୟବୋଧକୁ କିରଳି ଶିଳାରେ ରୂପାନ୍ତରିତ କଲା, ଏହି ପ୍ରଦର୍ଶନୀ ତାହାର ମାର୍ମିକ ଆଲୋଚ୍ୟା ବହନ କରିଛି ବୋଲି ପ୍ରକଟ

ନିର୍ଦ୍ଦେଶକ ଡିବିଏଲ ମଲ୍ଲ ପ୍ରକାଶ କରିଛନ୍ତି । ସେହିପରି ଏହି କଳାର ଦୃଶ୍ୟ ଓ ଅଦୃଶ୍ୟ ବିଭବ ଅନେକ କିଛି ତଥ୍ୟ ଦେଉଛି ବୋଲି କହିଛନ୍ତି ରାଜ୍ୟ ସଂଗ୍ରହାଳୟର ଅଧ୍ୟକ୍ଷକ ପ୍ରଶାନ୍ତ କୁମାର ରଥ ।

‘ପ୍ରସ୍ତରକଳାର ପୁନରୁଦ୍ଧାର ନିମନ୍ତେ ସଚେତନତାର ଆବଶ୍ୟକତା ରହିଛି’

॥ପ୍ରଭାତ୍ୟୁକ୍ ॥
ଭୁବନେଶ୍ୱର: ପ୍ରସ୍ତରକଳା ପ୍ରାଗୌଡ଼ିହାସିକ ଯୁଗର କଳା । ପ୍ରାଗୌଡ଼ିହାସିକ ଯୁଗର ସମସ୍ତ କଳା ଉପାଦାନ ସଂପର୍କରେ ପ୍ରସ୍ତର କଳାର ଜଡ଼ିହାସରେ ବିଶ୍ଳେଷଣ କରାଯାଇଛି । ଏହି ଉପଲକ୍ଷେ ଇନ୍ଦିରାଗାନ୍ଧି ରାଷ୍ଟ୍ରୀୟ କଳାକେନ୍ଦ୍ର ଓ ଓଡ଼ିଶା ରାଜ୍ୟ ସଂଗ୍ରହାଳୟର ମିଳିତ ଆନୁକୁଲ୍ୟରେ ମେ ୧୮ ରୁ ୨୩ ଜୁନ ୨୦୧୩) ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଓଡ଼ିଶା ରାଜ୍ୟ ସଂଗ୍ରହାଳୟରେ ‘ପ୍ରସ୍ତର କଳାର ପୁଥ୍ରା’ ଶୀର୍ଷକ ପ୍ରଦର୍ଶନୀ ଅନୁଷ୍ଠିତ ହୋଇଯାଇଛି । ବିଦ୍ୟାଳୟ, ମହାବିଦ୍ୟାଳୟ, ବିଶ୍ୱବିଦ୍ୟାଳୟର ଛାତ୍ରଛାତ୍ରୀ ଓ ସାଧାରଣ ଜନତାଙ୍କର ମନୁଷ୍ୟର ସର୍ବପ୍ରାଚୀନ କଳାକୃତି ପ୍ରୟତ୍ନରେ ଅବଗତ ନିମନ୍ତେ ଇନ୍ଦିରାଗାନ୍ଧି ରାଷ୍ଟ୍ରୀୟ କଳାକେନ୍ଦ୍ର ପକ୍ଷରୁ ଏହି ପ୍ରଦର୍ଶନୀ ଏକ ପ୍ରମୁଖ ପ୍ରଦର୍ଶନ ।

ଆଦିମ ମଣିଷ ତାର କଳାଚେତନା ଓ ସୌନ୍ଦର୍ଯ୍ୟବୋଧକୁ କିଭଳି ଶିଳାରେ ଉପାବିତ କଲା ଏହି କଳା ପ୍ରଦର୍ଶନୀ ତାହାର ମାର୍ମିକ ଆଲୋଚ୍ୟ ଦେଖିବାକୁ ମିଳେ । ପ୍ରାଚୀନ କାଳରୁ ମନୁଷ୍ୟ ତାର ସୃଷ୍ଟି, ତା’ର ସଂସ୍କୃତି, ତା’ର ପରିବେଷଣ ଓ ଅଭ୍ୟୁଦୟର ଗାଥାକୁ ତା’ର ଉତ୍ତରଦାୟକ ନିମନ୍ତେ ଲିପିବଦ୍ଧ କରି ରଖିଛି । ପ୍ରାକୃତିକ ଗୁମ୍ଫା ମଧ୍ୟରେ ସେ କାବନ ବଢ଼ିଥିଲା । ସେହି ଗୁମ୍ଫାଗୁଡ଼ିକୁ ସୁନୁଷ୍ଠ କରିବା ନିମନ୍ତେ ତା’ର ଉପରେ ସେ ଚିତ୍ର ଖୋଦନ କରୁଥିଲା । ଚିତ୍ରର ବିଷୟ ଥିଲା ତା’ ଚାରିପଟରେ ପ୍ରକୃତି ଓ ଜୀବନ । ଏହି ପ୍ରାଗୌଡ଼ିହାସିକ କଳା ପ୍ରାଚୀନ ମନୁଷ୍ୟର କାବନ ଦର୍ଶନ । ବିଶ୍ୱାସ, ଆଦେଶର ସଚିତ୍ର ଆଲୋଚ୍ୟ । ଏହା ଆନୁମାନିକ ୩୦ ହଜାର ବର୍ଷ ପୂର୍ବରୁ ମାନବ ସଭ୍ୟତାର ନିଦର୍ଶନ- ଏହି ପ୍ରଦର୍ଶନ ନିର୍ଦ୍ଦେଶକ ତାଙ୍କର ବି.ଏଲ୍

ମଲ୍ଲିକ ଅଭିମତ । ସୌକାର୍ଯ୍ୟକ୍ରମେ ଓଡ଼ିଶା ଏହି ପ୍ରାଚୀନ ପ୍ରସ୍ତର କଳା ବିଭବରେ ସମୃଦ୍ଧ । ଆନ୍ତର୍ଜାତିକ ସଂଗ୍ରହାଳୟ ବିବସ ପାଳନ ଅବସରରେ ଏହି କଳାର ଦୃଶ୍ୟ ଓ ଅଦୃଶ୍ୟ ବିଭାବକୁ ପ୍ରଦର୍ଶିତ କରିବାରେ ଇନ୍ଦିରାଗାନ୍ଧି ରାଷ୍ଟ୍ରୀୟ କଳାକେନ୍ଦ୍ର ପ୍ରୟାସକୁ ଓଡ଼ିଶା ରାଜ୍ୟ ସଂଗ୍ରହାଳୟ ଅଧୀକ୍ଷକ ପ୍ରଶାନ୍ତ

କୁମାର ରଥ ସହଯୋଗ ପ୍ରଦାନ ପୂର୍ବକ ସାଂସ୍କୃତିକ ପରମ୍ପରାର ସୁରକ୍ଷା ଦିଗରେ ତାଙ୍କର ଅନୁଚିନ୍ତାକୁ ପ୍ରତିପାଦିତ କରିଛନ୍ତି । ଏହି ଉପଲକ୍ଷେ ମେ ୧୮ ତାରିଖରେ ଓଡ଼ିଶା ରାଜ୍ୟ ସଂଗ୍ରହାଳୟରେ ବିଦ୍ୟାଳୟସ୍ତରର ଛାତ୍ରଛାତ୍ରୀମାନଙ୍କ ମଧ୍ୟରେ ଏକ ଚିତ୍ର କର୍ମଶାଳା ଅନୁଷ୍ଠିତ ହୋଇଛି । ଓଡ଼ିଶାର

ପ୍ରସ୍ତର କଳା ଉପରେ ଏକ ଦୃଢ଼ବିଶ୍ୱାସ ଆଲୋଚନା । ତତ୍ତ୍ୱ ସଂଗ୍ରହାଳୟର ସମ୍ମିଳନୀ କକ୍ଷରେ ଅନୁଷ୍ଠିତ ହୋଇଯାଇଛି । ବିଶିଷ୍ଟ ନୃତ୍ୟବିତ୍, ଡାକ୍ତରୀ ଦାସ ଓ ବିଶିଷ୍ଟ ଭୂତପୂଜିତ ଡାକ୍ତରୀ ଦେବରା ଏହି ଆଲୋଚନା ଚକ୍ରରେ ତାଙ୍କର ମୂଲ୍ୟବାନ ଅଭିବ୍ୟକ୍ତି ପ୍ରଦାନ କରିଥିଲେ । ଏତଦନ୍ତର୍ଗତ ସଂଗ୍ରହାଳୟ ପକ୍ଷରୁ ଏକ ଔପଚାରିକ ସଭାର ଆୟୋଜନ କରାଯାଇଥିଲା । ଏଥିରେ ଓଡ଼ିଶାର କୃଷି, ମତ୍ସ୍ୟ ଓ ପଶୁପାଳନ ଏବଂ ଗୃହ ଓ ନଗର ଉନ୍ନୟନ ବିଭାଗର ମାନ୍ୟବର ମନ୍ତ୍ରୀ ଦେବୀ ମିଶ୍ର ମୁଖ୍ୟଅତିଥି ଭାବରେ ଯୋଗ ଦେଇଥିଲେ । ଏଥିରେ ସମ୍ମାନିତ ଅତିଥି ଭାବେ ଯୋଗ ଦେଇଥିଲେ ଡାକ୍ତରୀ ଦେବରା ମହାନ୍ତି । ଏହି ଉତ୍ସବରେ ପୌରସିତ୍ୟ କରିଥିଲେ ସଂସ୍କୃତି ବିଭାଗର ନିର୍ଦ୍ଦେଶକ ତଥା ଅତିରିକ୍ତ ଶାସନ ସଚିବ ସୁଶୀଳ କୁମାର ଦାସ ।

ଅନ୍ତର୍ଜାତୀୟ ସଂଗ୍ରହାଳୟ ଦିବସ ପାଳିତ

‘ଓଡ଼ିଶାର କଳା, ସଂସ୍କୃତି ବିଶ୍ୱବିଦିତ’

ଭୁବନେଶ୍ୱର, (ଆପ୍): ଆନ୍ତର୍ଜାତୀୟ ସଂଗ୍ରହାଳୟ ଦିବସ ଶୁଭକାର ଓଡ଼ିଶା ରାଜ୍ୟ ସଂଗ୍ରହାଳୟ ପରିସରରେ ପାଳିତ ହୋଇଯାଇଛି । ଭବିଷ୍ୟତୀୟ ରାଷ୍ଟ୍ରୀୟ କଳାକେନ୍ଦ୍ର ଓ ଓଡ଼ିଶା ରାଜ୍ୟ ସଂଗ୍ରହାଳୟର ଆନୁକୁଲ୍ୟରେ ଅନ୍ତର୍ଜାତୀୟ ସଂଗ୍ରହାଳୟ ଦିବସ ଓ ଆନ୍ତର୍ଜାତୀୟ ପ୍ରସ୍ତର କଳା ପ୍ରଦର୍ଶନୀ ଉଦଘାଟିତ ହୋଇଯାଇଛି । ଏଥିରେ ମୁଖ୍ୟଅତିଥି ଭାବେ ଯୋଗଦେଇ କୃଷି, ଗ୍ରହ ଏବଂ ନଗର ଉନ୍ନୟନ ମନ୍ତ୍ରୀ ଦେବୀପ୍ରସାଦ ମିଶ୍ର ଉଦଘାଟନ

କରିଥିଲେ । ଏହି ଅବସରରେ ମନ୍ତ୍ରୀ ଶ୍ରୀ ମିଶ୍ର କହିଥିଲେ ଯେ, ଓଡ଼ିଶାର କଳା ସଂସ୍କୃତି ସାରା ବିଶ୍ୱ ଚରଣରେ ଦେଖି ଆସୁଥିବା କାର୍ଯ୍ୟକ୍ରମ ଓଡ଼ିଶା ସହ ରାଜ୍ୟର ଗୌରବାନ୍ୱିତ କରିଛି । ଏପରି କଠିନ ଚକ୍ରରେ ପୁଣି କାରୁକାର୍ଯ୍ୟକୁ ଦେଖି ମନ୍ତ୍ରୀ ଶ୍ରୀ ମିଶ୍ର ପ୍ରସ୍ତର ଶିଳ୍ପୀମାନଙ୍କୁ ପ୍ରଘଠ୍ୟ କରିଥିଲେ । ଆଗାମୀ ଦିନରେ ପ୍ରସ୍ତର ଶିଳ୍ପୀମାନଙ୍କ ପାଇଁ ସରକାରଙ୍କ ପକ୍ଷରୁ ସମସ୍ତ ସହଯୋଗ ଦିଆଯିବ ବୋଲି ପରାମର୍ଶ ଦେଇଥିଲେ । ଏହି ପ୍ରସ୍ତର କଳା ପ୍ରଦର୍ଶନୀକୁ ମନ୍ତ୍ରୀ ଶ୍ରୀ ମିଶ୍ର ଦୀର୍ଘ ସମୟ ବୁଲି ପ୍ରତ୍ୟେକ କଳାକାରୀଙ୍କୁ ଦେଖିବାକୁ ସୁଯୋଗ ସୃଷ୍ଟି କରିଥିଲେ । ଏହି ଉତ୍ସବରେ ସଂସ୍କୃତି ବିଭାଗ ନିର୍ଦ୍ଦେଶକ ତଥା ଅତିରିକ୍ତ ଶାସନ ସଚିବ ସୁଶୀଳା କୁମାର ଦାସ ଅଧ୍ୟକ୍ଷତା କରିଥିଲେ । ଅନ୍ୟମାନଙ୍କ ମଧ୍ୟରେ ଡ. ଦେବୀନନ୍ଦ ବେହେରା, ଇନ୍ଦିରାଗାନ୍ଧୀ ରାଷ୍ଟ୍ରୀୟ କଳାକେନ୍ଦ୍ରର ପ୍ରବନ୍ଧ ନିର୍ଦ୍ଦେଶକ ଡ. ବିଏଲ୍ ମାଲ୍ଲି, ଓଏସଏମ୍‌ର ସୁପରିନଟେଣ୍ଡେଣ୍ଟ ଆଇଜେ ଇଅ ପ୍ରମୁଖ ଉପସ୍ଥିତ ରହି ପ୍ରସ୍ତର କଳା କାରୁକାର୍ଯ୍ୟ ଉପରେ ଆଲୋଚନା କରିଥିଲେ । ଏହି ଅନ୍ତର୍ଜାତୀୟ ପ୍ରସ୍ତର କଳା ପ୍ରଦର୍ଶନୀ ଆସନ୍ତା ଜୁନ ୨ତା ତାରିଖ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଚାଲୁ ରହିବ । ଅନ୍ୟମାନଙ୍କ ମଧ୍ୟରେ ଏହି ଉତ୍ସବରେ ଚନ୍ଦ୍ର ଚନ୍ଦିଷ ବ୍ୟକ୍ତି ଯୋଗଦେବା ସହ ରାଜଧାନୀରୁ ପ୍ରସ୍ତର କଳା ପ୍ରଦର୍ଶନୀକୁ ବୁଲି ଦେଖିବାରେ ବ୍ୟସ୍ତ ରହିଥିଲେ ।

ସମ୍ବାଦ

ମହାନଗର

ଭବିଷ୍ୟତ, ୧୯ ମେ ୨୦୧୩, ବୁଦ୍ଧବେଶ୍ୱର

ସଂଗ୍ରହାଳୟ ଗୋଟିଏ ଜାତିର ଦର୍ପଣ

ବୁଦ୍ଧବେଶ୍ୱର, ୧୮।୫(ଭବିଷ୍ୟତ): ସଂଗ୍ରହାଳୟ ହେଉଛି ଜ୍ଞାନର ଚଣ୍ଡାଳ। ଯେ କୌଣସି ଜାତିର ଐତିହାସିକ ଓ ସଂସ୍କୃତି ସହ ଏହା ଚିତ୍ରିତ ଥାଏ। ସମାଜରେ ପରିବର୍ତ୍ତନ ଆଣିବାରେ ସଂଗ୍ରହାଳୟ ଏକ ପ୍ରମୁଖ ଭୂମିକା ଗ୍ରହଣ କରିଥାଏ। ରାଜ୍ୟ ସଂଗ୍ରହାଳୟ ମଧ୍ୟ ଦେଶ ଉପାଦାନ ଭାବେ କୌଣସି ସଂଗ୍ରହାଳୟ ଠାରୁ କମ୍ ନୁହେଁ। ଏଥିରେ ୫୬୦୦ରୁ ଊର୍ଦ୍ଧ୍ୱ ପ୍ରତିମା, ୨୦୦୦ରୁ ଊର୍ଦ୍ଧ୍ୱ ଚଳଚ୍ଚିତ୍ର ପୋଷ୍ଟର, ୧୨୦୦ ରାଜ୍ୟ ଗ୍ୟାଲେରି ହୋଇ ସଜିଥିବା ବେଳେ ଆଗକୁ ଆହୁରି ୫୦୦ ରାଜ୍ୟ ଗ୍ୟାଲେରି ନିର୍ମାଣ କରାଯିବା ବୋଲି କହିଛନ୍ତି କୁପ୍ତି, ମହା ଓ ପଶୁ ସଂପଦ ବିଭାଗ ମନ୍ତ୍ରୀ ଦେବୀ ପ୍ରସାଦ ମିଶ୍ର।

ଆଜି ଭବିଷ୍ୟତର ରାଷ୍ଟ୍ରୀୟ କଳାକେନ୍ଦ୍ର ଓ ରାଜ୍ୟ ସଂଗ୍ରହାଳୟର ମିଳିତ ଆନୁକୁଲ୍ୟରେ ରାଜ୍ୟ ସଂଗ୍ରହାଳୟରେ ଅବତୀରଣ ସଂଗ୍ରହାଳୟ ବିବର ପାଳିତ ହୋଇପାରିଛି। ଏଥିରେ ମୁଖ୍ୟ ଅତିଥିଭାବେ ଯୋଗଦେଇ ଶ୍ରୀ ମିଶ୍ର କହିଲେ ରାଜ୍ୟ ସଂଗ୍ରହାଳୟର ଅର୍ଥ

ଲୋକାଭିମୁଖୀ କରିବା ଲାଗି ଏକ ସାବିତ୍ରୀ ଯେଉଁର ନିର୍ମାଣ କରାଯିବା ଆରମ୍ଭ। ପ୍ରକରେ ରାଜ୍ୟ ଲୋକ ବିଶେଷକରି ସାଧାରଣ ଜନତା ଓ ଗ୍ରାମବାସୀଙ୍କୁ ସଂଗ୍ରହାଳୟରେ ଥିବା ବିଭିନ୍ନ ଜିନିଷ ଉପରେ ଅଧିକ ଜ୍ଞାନ ହାସଲ କରିପାରିବେ। ମୁଖ୍ୟ ଦତ୍ତା ଚ.ନିବେଦିତା ମହାନ୍ତି କହିଲେ ସଂଗ୍ରହାଳୟ ହେଉଛି ଗୋଟିଏ ଦେଶର ଚର୍ଚ୍ଚା ସମୂହ। ଏଥିରେ ଗୋଟିଏ ଜାତିର ଭବିଷ୍ୟତ ପ୍ରତିପାଦିତ ହୋଇଥାଏ। ରାଜ୍ୟ ସଂଗ୍ରହାଳୟ ଏକ ବିଶ୍ୱସ୍ତରୀୟ ସଂଗ୍ରହାଳୟ ହୋଇପାରିବ। କିନ୍ତୁ ଯୋଗାଯୋଗରେ ଅବହେଳା ହେତୁ ତାହା ବିଶ୍ୱସ୍ତରୀୟ ହୋଇ ପାରିବ ନାହିଁ ବୋଲି ଶ୍ରୀମତୀ ମହାନ୍ତି କହିଥିଲେ।

ରାଜ୍ୟ ସଂଗ୍ରହାଳୟର ଆକର୍ଷକ ପ୍ରଶାସକ କୁମାର ରଥ କହିଲେ ସଂଗ୍ରହାଳୟରେ ଥିବା ୧୮୦୦ରୁ ଊର୍ଦ୍ଧ୍ୱ ଚଳଚ୍ଚିତ୍ର ପୋଷ୍ଟର ମାଧ୍ୟମରେ ବିଭାଗ ସହ ସଂପୃକ୍ତ ନୁହେଁ। ସଂଗ୍ରହାଳୟରୁ ଗବେଷଣା ପାଇଁ ଆସୁଥିବା

ଉଚ୍ଚ ଆର୍ଥିକ ପ୍ରଦର୍ଶନୀ

ଆଜି ରାଜ୍ୟ ସଂଗ୍ରହାଳୟରେ ଉଚ୍ଚ ଆର୍ଥିକ ପ୍ରଦର୍ଶନୀ ଉଦ୍‌ଘାଟିତ ହୋଇପାରିଛି। ମହା ଓ ପଶୁ ସଂପଦ ବିଭାଗ ମନ୍ତ୍ରୀ ଦେବୀ ପ୍ରସାଦ ମିଶ୍ର ଏହାର ଉଦ୍‌ଘାଟନ କରିଛନ୍ତି। ଏହି ପ୍ରଦର୍ଶନୀରେ ବିଭିନ୍ନ ସମୟରେ ହୋଇଥିବା ପଥର କଳାରୁ ସୃଷ୍ଟି କରାଯାଇଛି। ୨୦୦ ବିଭାଗରେ ଏହାର ବିଭବ କରିଯାଇଛି। ପ୍ରଥମ ବିଭାଗରେ ଓଡ଼ିଶା ଓ ଦେଶର ବିଭିନ୍ନ ସମୟର ସଂସ୍କୃତିର ପଥର କଳାରୁ ସୃଷ୍ଟି

ବିଭାଗୀୟ ହୋଇଛି। ଦେଶର ବିଭିନ୍ନ ସମୟର ସଂସ୍କୃତିର ପଥର କଳାରୁ ସୃଷ୍ଟି କରାଯାଇଛି। ଦେଶର ବିଭିନ୍ନ ସମୟର ସଂସ୍କୃତିର ପଥର କଳାରୁ ସୃଷ୍ଟି କରାଯାଇଛି। ଦେଶର ବିଭିନ୍ନ ସମୟର ସଂସ୍କୃତିର ପଥର କଳାରୁ ସୃଷ୍ଟି କରାଯାଇଛି।

ସଂଗ୍ରହାଳୟରୁ ସୃଷ୍ଟି କରାଯାଇଛି। ଦେଶର ବିଭିନ୍ନ ସମୟର ସଂସ୍କୃତିର ପଥର କଳାରୁ ସୃଷ୍ଟି କରାଯାଇଛି। ଦେଶର ବିଭିନ୍ନ ସମୟର ସଂସ୍କୃତିର ପଥର କଳାରୁ ସୃଷ୍ଟି କରାଯାଇଛି। ଦେଶର ବିଭିନ୍ନ ସମୟର ସଂସ୍କୃତିର ପଥର କଳାରୁ ସୃଷ୍ଟି କରାଯାଇଛି।

ମେଟ୍ରୋ

ଆଜି ଅନ୍ତର୍ଜାତୀୟ ସଂଗ୍ରହାଳୟ ଦିବସ

ଭୁବନେଶ୍ୱର

ଭୁବନେଶ୍ୱରରେ ଥିବା ହସ୍ତଶିଳ୍ପ ସଂଗ୍ରହାଳୟ

ସ୍ଥିତି ଖୋଜୁଛି ହସ୍ତଶିଳ୍ପ ସଂଗ୍ରହାଳୟ

ଆଜି ଅନ୍ତର୍ଜାତୀୟ ସଂଗ୍ରହାଳୟ ଦିବସ

ଭୁବନେଶ୍ୱରରେ ଥିବା ହସ୍ତଶିଳ୍ପ ସଂଗ୍ରହାଳୟ ।

ଭୁବନେଶ୍ୱର, (ସ୍ପେସାଲ)-ଓଡ଼ିଶାର କଳା, ସଂସ୍କୃତି, ଐତିହାସ, ପରମ୍ପରାକୁ ଦେଖି ବିଦେଶରେ ପହଞ୍ଚାଇବା ପାଇଁ ରାଜ୍ୟ ସରକାର ଅନେକ ପଦକ୍ଷେପ ଗ୍ରହଣ କରୁଥିବା ବେଳେ ୭୦ ଦଶକରେ ପ୍ରତିଷ୍ଠା ହୋଇଥିବା ହସ୍ତଶିଳ୍ପ ସଂଗ୍ରହାଳୟ ବର୍ତ୍ତମାନ ନିଜର ସ୍ଥିତି ଖୋଜି ଚାଲିଛି । ଏହାର ଉତ୍ତରାଧିକାରୀ ଡି.ଏମ୍. ସୁନୁରୁଙ୍କର ଦିନରେ ପଦକ୍ଷେପ ନିଆଯାଇ ନ ଥିବାରୁ ହସ୍ତଶିଳ୍ପ କାର୍ଯ୍ୟକ୍ରମ

ମଧ୍ୟରେ ଅସଫଳ ହେବାପରେ ଡି.ଏମ୍. ସୁନୁରୁଙ୍କରୁ ଦେଶ ବିଦେଶରେ ପରିଚିତ କଳାକାର ପାଇଁ ୧୯୭୮ରେ ଭୁବନେଶ୍ୱରରେ ପ୍ରତିଷ୍ଠା ହୋଇଥିବା 'ହସ୍ତଶିଳ୍ପ ସଂଗ୍ରହାଳୟ' । ପ୍ରଥମେ ସ୍ଥାନିୟ-୪ ଅଞ୍ଚଳରେ ଅଞ୍ଚଳ କେନ୍ଦ୍ରୀୟ ସାମଗ୍ରୀକୁ ନେଇ ଆରମ୍ଭ କରାଯାଇଥିବା ଏହି ସଂଗ୍ରହାଳୟ ୧୯୯୨ ଠାରୁ ଉତ୍କଳପ୍ରସାଦରେ କାର୍ଯ୍ୟ କରୁଛି । ଏଥିରେ ଥିବା ୫ଟି ଗ୍ୟାଲେରିରେ ରାଜ୍ୟର ୫୦ ପ୍ରକାର

ହସ୍ତଶିଳ୍ପର ସ୍ଥାନିତ କରାଯାଇଥିଲା । ଆରମ୍ଭ ହେବାର ଦିନ ଚର୍ଚ୍ଚ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଏହାର ପ୍ରଚାର ପ୍ରସାର ପାଇଁ ଦେଶ ବିଦେଶର ଲୋକମାନେ ଆସୁଥିଲେ । ହେଲେ ବର୍ତ୍ତମାନ ସ୍ଥିତି ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ବଦଳିଯାଇଛି । ବର୍ତ୍ତମାନ ପ୍ରାୟ ୪୦ ହଜାର ପର୍ଯ୍ୟଟକ ଏହାକୁ ଦେଖିବାକୁ ଆସୁଥିବା ସଂଗ୍ରହାଳୟର କଣେ କର୍ମଚାରୀ ନାହିଁ । ତିନି ବର୍ଷ କର୍ମଚାରୀ (ମ୍ୟାନେଜର, ପିଅନ ଏବଂ ଷୋରଭ ପଣ୍ଡା)ଙ୍କୁ ନେଇ ସଂଗ୍ରହାଳୟ ଚାଲିଛି । ମ୍ୟାନେଜର କାର୍ଯ୍ୟକାରୀ ଭାବରେ ଶେଷ ହେଉଥିବା ବେଳେ ଆସବାବିକରୁ ପିଅନଙ୍କ କାର୍ଯ୍ୟକାରୀ ନାହିଁ । କର୍ମଚାରୀ ଅଭାବରୁ ଗ୍ୟାଲେରିକୁ ସବୁବେଳେ ଖୋଲାଯାଇ ରହିଛି । ଲୋକମାନେ ଆସିଲେ ଗ୍ୟାଲେରି ଖୋଲାଯାଇଛି । ପ୍ରକଟେ ଗ୍ୟାଲେରି ଅବସ୍ଥା ଉତ୍ତମ ହେବାରେ ଲାଗିଛି । ସାମଗ୍ରୀଗୁଡ଼ିକ ଏହେତେବେଳେ ବିକ୍ରେୟ ହୋଇ ପଡ଼ିଛି । ଗ୍ୟାଲେରିର କପଡ଼ି ଗାଈରେ ଲାଗିଥିବା ସିରିଂ ଖସି ପଡ଼ିଛି । ସଂଗ୍ରହାଳୟ ଆରମ୍ଭ ଦିନରୁ କାନ୍ଥରୁ ଲାଠି ଆଇନିବା ଏବେ ଗାଈର ଛିଟି ଖୋଜୁଛି । ବର୍ଷା ହେଲେ ଗ୍ୟାଲେରିରେ ପାଣି ପଡ଼ି ଲାଠି, ମାଟି ଓ ଚକା ଯାମଗ୍ରାନ୍ଥ ହେଉଛି । ସମସ୍ତ ଲାଗୁ ଓ ପାଣିର

ଉଚ୍ଚ ଉଚ୍ଚିଥିବାବେଳେ ଗ୍ୟାଲେରିର ଏକକ ଅବସ୍ଥାକୁ ଦେଖି ସାମାନ୍ୟ ଲୋକମାନେ ଅସହ୍ୟ ଗୁଳାଞ୍ଜ କରିଛନ୍ତି । ଗାଈଧାନୀର ମଧ୍ୟଭାଗରେ ଥିବା ଅନ୍ୟ ଏକ ସଂଗ୍ରହାଳୟକୁ ଦେଖି ଓ ବିଦେଶୀ ପର୍ଯ୍ୟଟକ ଆସୁଥିବା ବେଳେ ପ୍ରଚାର ପ୍ରସାର ଅଭାବରୁ ଏଠାକୁ ହେଉଛି ଆସୁ ନାହାନ୍ତି । ସଂଗ୍ରହାଳୟ ମ୍ୟାନେଜର ସ୍ୱେଚ୍ଛାପ୍ରାୟାସକ କରୁଥିବାବେଳେ, ଗ୍ୟାଲେରିରେ ଥିବା ଆଇନିବା ପୁରୁଣା ହୋଇଯାଇଛି । ଏହାର ମରାମତି ପାଇଁ ଅର୍ଥ ବରାଦ କରାଯାଇଥିଲା । ନୂତନ

ଗ୍ୟାଲେରି ନିର୍ମାଣ ପାଇଁ ଏହି କାର୍ଯ୍ୟ ଅଧ୍ୟାପାତ୍ର ଡି.ଏମ୍. ସୁନୁରୁ । କର୍ମଚାରୀଙ୍କ ଅଭାବ ପାଇଁ ସଂଗ୍ରହାଳୟର ଠିକ୍‌କାରେ ଯିବା ନିଆଯାଇ ପାରୁ ନାହିଁ । ଅନ୍ୟପକ୍ଷରେ ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟା ସୁରକ୍ଷା ମୁରାବିତ, ରାଜ୍ୟ କଳା ଓ ହସ୍ତଶିଳ୍ପ ଅନୁଷ୍ଠାନ ପରିସରରେ ଏକ ନୂତନ ଗ୍ୟାଲେରି ପ୍ରତିଷ୍ଠା କରାଯିବାକୁ ଯୋଜନା ହୋଇଛି । ଏଥିପାଇଁ ୧୨ ଏକର ଜମି ଖିସୁଡ଼ ହୋଇଛି । ତାହା ମଧ୍ୟରେ ହସ୍ତଶିଳ୍ପ ଉତ୍ପାଦନ, ବ୍ୟବସାୟ ଓ ଦକାରେ ତିଆରି ସାମଗ୍ରୀକୁ ନେଇ ଏକ ସଂଗ୍ରହାଳୟ ପ୍ରତିଷ୍ଠା ହେବ ।

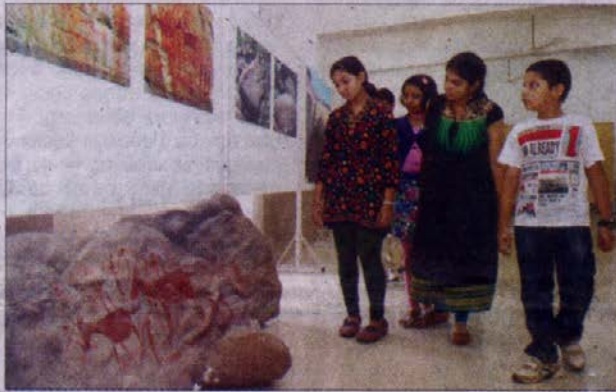
ସଂଗ୍ରହାଳୟ ଭିତରେ ଅବସ୍ଥା ହୋଇ ପଡ଼ି ଉଚ୍ଚିଥିବା କଳାକୃତି ।

ଧରିତ୍ରୀ

ଶକ୍ତିବାଚ, ୧୮ ମେ

ଚିତ୍ର କଳା ଆଦିମ ମାନବର କଥା

ରାବନାକୁ ଚିତ୍ରରେ ଆଙ୍କିଥିଲେ । ବିଏ ବୁକିରେ ନାଚ, ସବୁକ ଋଷ କରାଇ କାଗଜରେ ପଦ୍ମକୁ ସ୍ଥାନିତ କରିଥିଲେ ତ ଆଉ ବିଏ ଆଦିମ ମଣିଷର ଚିତ୍ର କରିଥିଲେ । ଯେଉଁମାନେ ଠିକ୍‌ଭାବେ ଚିତ୍ର ଆଙ୍କିପାରୁ ନ ଥିଲେ ମେମାନଙ୍କୁ ଶିଖାଇବା ପାଇଁ ପ୍ରଶିକ୍ଷକ ରହିଥିଲେ । ଏଥିରେ ରାବଧାନୀର ବିଭିନ୍ନ ସ୍ଥଳର ପ୍ରାୟ ୧୫୦ ଜଣ ଛାତ୍ରାଛାତ୍ର ଅଂଶଗ୍ରହଣ କରିଥିଲେ । ସଂଗ୍ରହାଳୟ ବିବସ ଓ ପ୍ରସର କଳା ଉପରେ ପିଲାଙ୍କ ରାବନାକୁ ନେଇ ପ୍ରସ୍ତୁତ ଏହି ଉପସାଧନା ।

ରାଜ୍ୟ ସଂଗ୍ରହାଳୟରେ ଆୟୋଜିତ ପ୍ରସର କଳାର ପ୍ରଦର୍ଶନୀ ପ୍ରଦର୍ଶନୀକୁ ପିଲାମାନେ ବୁଲି ଦେଖୁଛନ୍ତି ।

ସେମାନଙ୍କ ମତରେ

ଭୁବନେଶ୍ୱର: କୃତ୍ତିମ ପ୍ରସର ଖଣ୍ଡ କଳାକୁଳା ଆଦିମ ଇତିହାସର କଥା । ଆଦିମ ମାନବର ଚଳଣି, ଜୀବନ ଶୈଳୀ, ପୁରାତନ କଳାକୌଶଳ, ଶିକାର କରିବାର ଦୃଶ୍ୟ ଆଦିକୁ ପଥର ଉପରେ ଦେଖି ସୁନ୍ଦର ଭାବେ ଚିତ୍ରିତ କରାଯାଇଥିଲା । ଯେଉଁଥିରେ କେବଳ ଓଡ଼ିଶା ବାସିନ୍ଦ ମଧ୍ୟପ୍ରଦେଶ, ଛତିଶଗଡ଼, ଗୁଜୁରାଟ, କର୍ନାଟକ ଆଦି ରାଜ୍ୟ ସମେତ ଆଫ୍ରିକା, ଅଷ୍ଟ୍ରେଲିଆ, ଆମେରିକାର ଆଦିମମାନଙ୍କ ସଭ୍ୟତାକୁ ପ୍ରଦର୍ଶିତ କରାଯାଇଥିଲା । ଦେଶ, ବିଦେଶର ଆଦିମ ସଭ୍ୟତା ସମ୍ପର୍କରେ ଜାଣିବାକୁ ସୁଯୋଗ ଆଣିଦେଇଥିଲା ରାଜ୍ୟ ସଂଗ୍ରହାଳୟ ପରିସରରେ ଆୟୋଜିତ 'ପ୍ରସର କଳାର ପ୍ରଦର୍ଶନୀ' । ଇଣ୍ଡିଆ ଗାନ୍ଧୀ ରାଷ୍ଟ୍ରୀୟ କଳାକେନ୍ଦ୍ର ଏବଂ ଓଡ଼ିଶା ରାଜ୍ୟ ସଂଗ୍ରହାଳୟର ମିଳିତ ସହଯୋଗରେ ଶ୍ରଦ୍ଧିବାର ଠାରୁ ଆରମ୍ଭ ହୋଇଥିବା ଏହି ପ୍ରଦର୍ଶନୀ ଆସନ୍ତା ୨୩ ତାରିଖ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଚାଲିବ । ଶ୍ରଦ୍ଧିବାର ଅବତୀରୀୟ ସଂଗ୍ରହାଳୟ ବିବସ ଅବସରରେ ଆୟୋଜିତ ଏହି କାର୍ଯ୍ୟକ୍ରମର ଆଉ ଏକ ଆକର୍ଷଣ ଘାଟିଥିଲା ଚିତ୍ରାଙ୍କନ । ସ୍କୁଲ ଛାତ୍ରାଛାତ୍ରମାନେ ପ୍ରସରକୁ ନେଇ ନିଜ ମନ ଭିତରେ ଥିବା

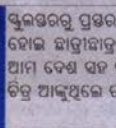
ସଂଗ୍ରହାଳୟରେ ଆଦିମ ଲୋକମାନେ ବ୍ୟବହାରକରୁଥିବା ସାମଗ୍ରୀ, ପୁରାତନ କାହିଁରାବିର ଝଲକ ଦେଖିବାକୁ ମିଳିଥାଏ । ଓଡ଼ିଶା ରାଜ୍ୟ ସଂଗ୍ରହାଳୟ ଉନ୍ନତି କରୁଛି । ଏବେ ପ୍ରଦର୍ଶିତ ହେଉଥିବା ପ୍ରସର କଳାକୁ ଯଦି ସବୁଦିନ ପାଇଁ ଏଠାରେ ସ୍ଥାନିତ କରାଯାଆନ୍ତା ତେବେ ଭଲ ହୁଅନ୍ତା ।

-ଅରାପା ସିଂ, ଛାତ୍ରୀ, ଚିତ୍ରା ପବ୍ଲିକ ସ୍କୁଲ

ପ୍ରକାର ପ୍ରସାର ଅଭାବରୁ ଭୁବନେଶ୍ୱରରେ ଥିବା ସଂଗ୍ରହାଳୟଗୁଡ଼ିକ ଦୃଷ୍ଟି ଅଭୋଗରେ ରହିଯାଇଛି । ସବୁ ସଂଗ୍ରହାଳୟରେ ଭିନ୍ନ ନା ଭିନ୍ନ ଶିକ୍ଷଣୀୟ ସାମଗ୍ରୀ ରହିଛି । ପ୍ରସର ଚିତ୍ର କର୍ମଶାଳାରେ ଭାଗନେଇ ଅନେକ କିଛି ଶିଖିବାକୁ ମିଳିଲା ।

-ଅନିଷା ମହାପାତ୍ର, ଛାତ୍ରୀ, ସେକ୍ଟ କୋସେଟ୍ ସ୍କୁଲ

ସ୍କୁଲରୁ ପ୍ରସର କଳା ସମ୍ପର୍କରେ ଶିକ୍ଷା ଦିଆଯିବା ଦରକାର । ପଦରେ ବଡ଼ ହୋଇ ଛାତ୍ରାଛାତ୍ରମାନେ ପ୍ରସର କଳା ଉପରେ ଅଧିକ ଗବେଷଣା କରିବେ । ଆମ ଦେଶ ସହ ପଡୋଶୀ ଦେଶରେ ଆଦିମ ଲୋକମାନେ ପ୍ରସରରେ ବିଭିନ୍ନ ଚିତ୍ର ଆଙ୍କୁଥିଲେ ତାହା ଏହି ପ୍ରଦର୍ଶନୀରେ ଦେଖିବାକୁ ମିଳିଲା ।

-ନିୟତି ପଣ୍ଡା, ଛାତ୍ରୀ, ଭୁବନେଶ୍ୱର

ପ୍ରସର କଳା ସମ୍ପର୍କରେ ଶୁଣିଥିଲି । କେବେ ଦେଖି ନ ଥିଲି । ଏଠାରୁ ଆସି ଅନେକ କିଛି ଦେଖିବା ସହ ଚିତ୍ର କର୍ମଶାଳାରେ ଭାଗନେଇ ଖୁସି ଲାଗୁଛି । ସ୍କୁଲ ପିଲାଙ୍କ ପାଇଁ ଏଠାରେ ଅନେକ ଭିନ୍ନ ଶିଖିବାର ରହିଛି । ରାଜ୍ୟର ପ୍ରତି ସ୍କୁଲ ପିଲାଙ୍କୁ ଏଠାକୁ ବୁଲାଇ ଆଣିବା ଦରକାର ।

-ପ୍ରେମଣା ମିଶ୍ର, ଛାତ୍ରୀ, ଭୁବନେଶ୍ୱର କାନ୍ଦିଶ ମିଡିୟମ ସ୍କୁଲ

‘ପ୍ରସ୍ତର କଳାର ପୁନରୁଦ୍ଧାର ପାଇଁ ସଚେତନତା ଲୋଡ଼ା’

ଆନ୍ତର୍ଜାତିକ ପ୍ରସ୍ତରକଳା ପ୍ରଦର୍ଶନୀ ଉଦ୍‌ଘାଟିତ

ଭୁବନେଶ୍ୱର, ୧୮।୫(ନି.ପ୍ର)- ପ୍ରସ୍ତର କଳା ପ୍ରାଗୈତିହାସିକ ଯୁଗର କଳା। ଏହା ପ୍ରାଚୀନ ମନୁଷ୍ୟର ଜୀବନ ଦର୍ଶନ। ବିଶ୍ୱାସ, ଆବେଗର ସଚିତ୍ର ଆଲେଖ୍ୟ। ଏହାର ପୁନରୁଦ୍ଧାର ପାଇଁ ଜନସାଧାରଣ ଓ ଛାତ୍ରଛାତ୍ରୀଙ୍କ ମଧ୍ୟରେ ସଚେତନତାର ଆବଶ୍ୟକତା ରହିଛି ବୋଲି ବକ୍ତାମାନେ ମତବ୍ୟକ୍ତ କରିଛନ୍ତି। ଇନ୍ଦିରାଗାନ୍ଧି ରାଷ୍ଟ୍ରୀୟ କଳାକେନ୍ଦ୍ର ଓ ଓଡ଼ିଶା ରାଜ୍ୟ ସଂଗ୍ରହାଳୟର ମିଳିତ ଆନୁକୁଲ୍ୟରେ ଆଜିଠାରୁ ଜୁନ ୨୩ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଓଡ଼ିଶା ରାଜ୍ୟ ସଂଗ୍ରହାଳୟ ପରିସରରେ ‘ପ୍ରସ୍ତର କଳାର ପୃଥିବୀ’ ଶୀର୍ଷକ ପ୍ରଦର୍ଶନୀ ଆରମ୍ଭ ହୋଇଛି। ଆଦିମ ମଣିଷ ତା’ର କଳାଚେତନା ଓ ସୌନ୍ଦର୍ଯ୍ୟବୋଧକୁ କିଭଳି ଶିଳାରେ ରୂପାନ୍ତରିତ କଲା- ଏହି ପ୍ରଦର୍ଶନୀ ତା’ର ମାର୍ମିକ ଆଲେଖ୍ୟ

ବହନ କରିଛି। ଆନ୍ତର୍ଜାତିକ ସଂଗ୍ରହାଳୟ ଦିବସ ପାଳନ ଅବସରରେ ଏହି କଳାର ଦୃଶ୍ୟ ଓ ଅଦୃଶ୍ୟ ବିଭବକୁ ପ୍ରଦର୍ଶିତ କରିବାରେ ଇନ୍ଦିରାଗାନ୍ଧି ରାଷ୍ଟ୍ରୀୟ କଳାକେନ୍ଦ୍ରର ପ୍ରୟାସକୁ ଅତିଥିମାନେ ପ୍ରଶଂସା କରିଥିଲେ। ଆଜି ଉଦ୍‌ଘାଟନୀ ଅବସରରେ ଆୟୋଜିତ ସଭାରେ କୃଷି, ମତ୍ସ୍ୟ, ପଶୁପାଳନ ଓ ବୃକ୍ଷ, ନଗରଭିକାଶନ ମତ୍ସ୍ୟ ଦେବାପ୍ରସାଦ ମିଶ୍ର ମୁଖ୍ୟ ଅତିଥିଭାବେ ଯୋଗ ଦେଇ ଓଡ଼ିଶାର ସମୃଦ୍ଧ ସଂସ୍କୃତି, ପରମ୍ପରା ଉତ୍ତର ପିଢ଼ିଙ୍କୁ ଜଣାଇବା ପାଇଁ ସଂଗ୍ରହାଳୟ ଏକ ପ୍ରମୁଖ ମାଧ୍ୟମ ବୋଲି କହିଥିଲେ। ଅନ୍ୟମାନଙ୍କ ମଧ୍ୟରେ ଡ. ନିବେଦିତା ମହାନ୍ତି, ଡ. ବି.ଏଲ. ମାଲ୍ୟା, ସଂସ୍କୃତି ନିର୍ଦ୍ଦେଶକ ସୁଶୀଳ ଦାସ, ସଂଗ୍ରହାଳୟର ଅଧ୍ୟକ୍ଷକ ପ୍ରଶାନ୍ତ କୁମାର ରଥ ପ୍ରମୁଖ ଯୋଗ ଦେଇ ସଂଗ୍ରହାଳୟର ଆବଶ୍ୟକତା ସମ୍ପର୍କରେ

ବକ୍ତବ୍ୟ ରଖିଥିଲେ। ଏହି ଅବସରରେ ମୁଖ୍ୟ ଅତିଥି ତାଳପତ୍ର ପୋଥି ସମ୍ପର୍କିତ ଡେକ୍‌ସାଇଟ୍‌କୁ ଆନୁଷ୍ଠାନିକଭାବେ ଉଦ୍‌ଘାଟନ କରିବା ସହ ‘ରାଗଚିତ୍ର’ ଉନ୍ମୋଚନ କରିଥିଲେ। ମତ୍ସ୍ୟ ଶ୍ରୀ ମିଶ୍ର, ନିର୍ଦ୍ଦେଶକ ଶ୍ରୀ ଦାସ, ଅଧ୍ୟକ୍ଷକ ଶ୍ରୀ ରଥ ଓ ଓଡ଼ିଶା ଲଳିତକଳା ଏକାଡେମୀର ସଚିବ ରବିନାରାୟଣ ରଥଙ୍କୁ ଇନ୍ଦିରାଗାନ୍ଧି ରାଷ୍ଟ୍ରୀୟ କଳାକେନ୍ଦ୍ରର ତା. ମାଲ୍ୟା ସମ୍ବର୍ଦ୍ଧିତ କରିଥିଲେ। ସେହିପରି ମତ୍ସ୍ୟ ବିଭିନ୍ନ ପ୍ରତିଯୋଗିତାର କୃତୀ ପ୍ରତିଯୋଗୀଙ୍କୁ ପୁରସ୍କୃତ କରିଥିଲେ। ବିଶିଷ୍ଟ ନୃତ୍ୟବିତ୍ ଡ. ଜଗନ୍ନାଥ ଦାସ ଓ ଭୂତଭୂବିତ୍ ଡ. ଦେବାନନ୍ଦ ବେଉରା ସେମାନଙ୍କର ମୂଲ୍ୟବାନ ଅଭିବ୍ୟକ୍ତି ପ୍ରଦାନ କରିଥିଲେ। ଏହି କାର୍ଯ୍ୟକ୍ରମକୁ ଡ. ଭାଗ୍ୟଲିପି ମଲ୍ଲ ସଂଯୋଜନା କରିଥିଲେ।

Art of aborigines on display

- Ancient carvings, paintings on rock from India & beyond

PRATYUSH PATRA

Rock art images on display at Odisha State Museum in Bhubaneswar. Picture by Ashwinee Pati

Bhubaneswar, May 21: The 3-D animation flick *The Croods* gave us an interesting insight into the artistic skills of aborigines with Papa caveman Grug imparting rock art lessons enthusiastically to his children.

But if you haven't had the opportunity to watch the adventure comedy, there's nothing to worry about. You can observe the evolution of carvings and scrapings over different eras at a rock art exhibition under way at the Odisha State Museum's golden jubilee floor.

The exhibition, which has been organised by Indira Gandhi National Centre for the Arts in collaboration with Odisha State Museum, has been divided in two galleries. While one displays rock art of India, the other turns the spotlight on continents dabbling in this ancient art form.

Indian rock art, as depicted here, varies from region to region in tone and texture. The artwork in northern parts of the country such as Jammu and Kashmir was exclusively petroglyphic (a carving or line drawing on rock), especially one made by prehistoric people while those found in Leh and Ladakh exudes Buddhist affiliations. The eastern zone had characteristic monochromatic paintings. Pictures of geometric motifs and animal designs found in Sundergarh district of Odisha also adorn the cave walls.

While western India had abundance of anthropomorphic petroglyphs and paintings, south India was replete with animal figures from Neolithic age in states such as Andhra Pradesh and Karnataka and megalithic burials in Tamil Nadu.

The art and culture of Rathwa (Gujarat), Warli (Maharashtra) and Lanjia Saora (Odisha) tribes also grabbed eyeballs. "The exhibition is indeed a repository of knowledge. It helped a great deal in understanding rock art of different regions. It clarified my perception about a lot of things," said Sushmita Naik, who is pursuing MPhil in history at Utkal University here.

Similarly, pictures and replicas put on display in the other gallery narrates how rock art was found in the dense forest of Indonesia, arid deserts of Sahara, deep caves of France, steep canyons of California, open grounds of Australia and other nook and corners of the world. It showcased artworks as simple as geometrical lines, from the panaramitee tradition of Australia to proper designs of Chumash people of California.

Superintendent of the museum P.K. Rath believes that the exhibition will create awareness about rock art among the citizens. "Odisha's rich collection of pre-historic rock art is our heritage and needs to be preserved," said Rath.

School and college students are visiting the exhibition in hordes, even on weekdays. The exhibition that commenced on the occasion of International Museum Day on May 18 is on till June 23.

Bhubaneswar hosts rock concert to preserve heritage art

The Indira Gandhi National Centre for Arts (IGNCA), in association with the Odisha State Museum (OSM), organised the rock art exhibition in Bhubaneswar on the occasion of the International Museum Day.

The renowned museum showcased around 250 photographs of rock arts and six to eight replicas of the preserved art.

Project director of the Indira Gandhi National Centre for Arts, BL Malla said that the aim of the exhibition was to create awareness among the students and locals about the prehistoric art.

"From this exhibition we are trying to fill the gap between those things, it is not the history we are trying to create the history. Based on the prehistory we are trying to connect, make the history based on the depictions which the prehistoric man made because at that point there was no script or there was no language that is why we call these pictures the pictorial language," said Malla.

The six-day exhibition was inaugurated by provincial agriculture fisheries and animal resources development minister Debi Prasad Mishra.

Workshop and lectures on rock art were also organised as a part of the six day event, where students from various schools participated.

Special lectures and seminars also enthralled the visitors.

"Earlier I did not have knowledge about rock art, but after visiting the rock art museum I got to learn a lot of new things and felt very nice. I got to know about the techniques they used to make the paintings what all items did they use in the old age," said a participant, Abhipsa Singh.

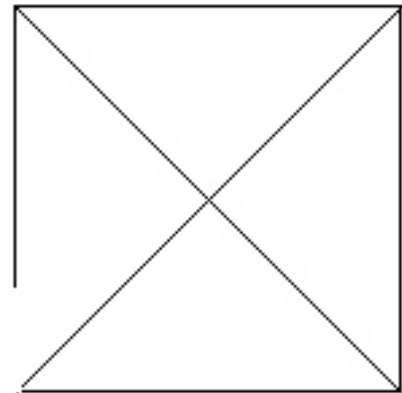
Rock art is form of prehistoric art. From time immemorial the early man started to record his world around him.

As in the prehistoric world, sign language was used to depict or convey any emotions or expression. Human endeavour to translate aesthetic activity into reality is the most the fascinating saga of the early times.

The early man used to decorate the rocks in which they used to live.

Therefore, the exhibition was an effort to spread the knowledge about the early times.

Edition 2013/2105

- Europe Sun
- <http://www.europe-sun.com>
11:14 AM Thursday 23 May 2013

Bhubaneswar hosts rock concert to preserve heritage art

Europe Sun (ANI) Sunday 19th May, 2013

The Indira Gandhi National Centre for Arts (IGNCA), in association with the Odisha State Museum (OSM), organised the rock art exhibition in Bhubaneswar on the occasion of the International Museum Day. The renowned museum showcased around 250 photographs of rock arts and six to eight replicas of the preserved art.

Project director of the Indira Gandhi National Centre for Arts, BL Malla said that the aim of the exhibition was to create awareness among the students and locals about the prehistoric art.

"From this exhibition we are trying to gulp the gap between those things, it is not the history we are trying to create the history. Based on the prehistory we are trying to connect, make the history based on the depictions which the prehistoric man made because at that point there was no script or there was no language that is why we call these pictures the pictorial language," said Malla.

The six-day exhibition was inaugurated by provincial agriculture fisheries and animal resources development minister Debi Prasad Mishra.

Workshop and lectures on rock art were also organised as a part of the six day event, where students from various schools participated.

Special lectures and seminars also enthralled the visitors.

Europe Sun (ANI) Sunday 19th May, 2013

Special lectures and seminars also enthralled the visitors.

"Earlier I did not have knowledge about rock art, but after visiting the rock art museum I got to learn a lot of new things and felt very nice. I got to know about the techniques they used to make the paintings what all items did they use in the old age," said a participant, Abhipsa Singh.

Rock art is form of prehistoric art. From time immemorial the early man started to record his world around him.

As in the prehistoric world, sign language was used to depict or convey any emotions or expression. Human endeavour to translate aesthetic activity into reality is the most the fascinating saga of the early times.

The early man used to decorate the rocks in which they used to live.

Therefore, the exhibition was an effort to spread the knowledge about the early times. (ANI).